

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA
TEATRIKUNSTI
VISUAALTEHNOLOOGIA
ÕPPEKAVA
VALGUSKUJUNDAJA
ERIALA

Siim Reispass

VALGUSKUJUNDUS LAVASTUSELE
„SA OLED TÄNA ILUSAM KUI HOMME”
Lõputöö

Juhendaja: Margus Vaigur

Kaitsmisele lubatud:

Viljandi 2021

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. LAVASTAJA.....	4
2. RUUM.....	5
3. KUJUNDUS	8
4. LAVASTUS.....	10
5. TEHNIKA	14
6. REŽII	20
7. PILT PILDI HAAVAL.....	23
KOKKUVÕTE	36
KASUTATUD KIRJANDUS	38
8. LISAD	40
Lisa 1 - Valguse eesmärgid.....	40
Lisa 2 - Valguse kontrollitavad omadused	40
Lisa 3 - Valguse põhilised langemisnurgad	41
Lisa 4 - Valguskujunduse põhiülesanded	42
Lisa 5 – Riputusplaan.....	45
Lisa 6 – Suunaplaanid	46
Lisa 7 - Valguspildi rida	49
Lisa 8 - Fotosi lavastusest	50
SUMMARY	54

SISSEJUHATUS

Valisin loov-praktiliseks lõputööks Lauri Lagle lavastuse „Sa oled täna ilusam kui homme”, mis oli Teater Von Krahli ja Ekspeditsiooni produktsioon ja esietendus 12. septembril 2020 Sakala 3 Teatrimajas. Seda valides otsustasin ma esimese eesmärgina lähtuda eelkõige lavastuse vajadustest ja seadsin eesoleva kirjaliku töö iseendale ausaks jäädes just selle järgi. Analüüsisides enda töö praktilist osa kirjaliku töö tarbeks, mõtlesin läbi ka oma eelnevad tööd ja toimetused, et välja selgitada, kas mul on välja kujunenud oma meetod. Igat protsessi alustades tahaksime üldiselt mõelda, et see on uus, erinev ja eriline. Seda kõike see on, aga kas on ka näha mustrit, mis selle taga välja joonistub. Ja tuleb välja, et tõesti on.

Lugedes ja sirvides erinevaid erialaseid lõputöid jäi mulle silma, et valguspildid ja valgusrežiid on teemad, mis saavad vähe tähelepanu. Kui lavastuses on 100-150 erinevat valguspilti, siis ei olegi võimalust neid põhjalikult lahata. Siit tuligi tõuge struktureerida lõputöö kirjalik osa, andes põgusa ülevaate ja analüüsisides kuidas on mu üldine töömeetod aidanud luua valgusrežiid antud lavastuse kontekstis.

Kuna ruum¹ koos lavakujundusega annab tihtipeale ette, mis valguse langemisnurkasid kasutada ning lavastatav materjal näitab, mis ülesandeid valgus täidab, siis lähtun ma pigem ruumist ja lavastusest. See ei tähenda, et ma peaks langemisnurkasid ja valguse põhiülesandeid ebaoluliseks või ma ei tegeleks nendega. Need on just vastupidi väga olulised ja nendega tegelen kogu aeg ja väga läbipõiminult kogu protsessi jooksul alates detailidest kuni tervikuni välja.

1 Üldistan sõna etenduspaik

1. LAVASTAJA

Lauri Lagle on sündinud 12. veebruaril 1981 Tallinnas. Lõpetas 2006. aastal EMTA XXII lennu Priit Pedajase juhendamisel. Aastatel 2006-2013 töötas Eesti Draamateatris näitlejana ning tegi ka mitmeid lavastajatöid. 2013-2019 oli ta vabakutseline näitleja ja lavastaja. Alates 2019. aasta oktoobrist töötab Von Krahli Teatris. (Vikipeedia 2020)

Minu teed ristusid Laglega aastal 2010 teatris NO99, kui ta tõi välja „NO74(UNTITLED)”. Koheselt oli tajuda, et Lauri on väga tundlik ja vastuvõtlik igasuguste impulsside vastu, sest teda oli väga kerge viia kahtlevale seisukohale. Õnneks oli ta piisavalt usaldav, et anda meile vabad käed. Enda ideede parem sõnastamine aitas luua kindluse ja usalduse ning kui sellest ei piisanud, siis ehtasime midagi valmis ja näitasime ette. Sellest ja järgnevatest protsessidest on kasvanud välja aastatepikkune usaldus. Antud loov-lõputöö on seitsmes koostöö Lauri Laglega ja lõppu ei tundu paistvat.

Lavastaja ja kogu meeskond on eelduseks, et saaks midagi sündima hakata. Lavastaja võib hierarhilises võimupositsioonis olla kõige kõrgemal, aga kogu meeskond, nii kunstiline kui ka tehniline, ei tööta lavastaja heaks. Need ajad on möödas. Me kõik töötame lavastuse heaks ehk ma pean väga oluliseks rõhutada koostööd, sest see valmistab ette pinnase, kuhu hakatakse rajama valguskujunduse vundamenti.

2 RUUM

„Ruum on teose struktuuri üks osa. Teatris käsitletakse seda sageli ka teose ja selle vaatajate kokkupuuteväljana, kuivõrd ruum eksisteerib nii vaatajate igapäevareaalsuse kui kunstiteoses loodud fiktsionaalse reaalsusena, üksteist välistamata”. (Unt 2014)

Minu jaoks ruum ei ole teose struktuuri osa vaid selle vundament. Ruum ja selle tehniline võimekus on määravad lavakujunduse ja valguskujunduse loomisel. Ruum annab võimalusi ja ka võtab. Mulle meeldib tutvuda tühja ruumiga, kus veel pole kujundust, selleks, et see omandada. Käia läbi terve lava, nurgad ja nurgatagused. Otsida valguse langemisnurki, leida, kuidas jõuda valgusega näitlejani, tajuda ruumi publiku seisukohast või õigemini istekohast. Lisaks kujutada ette, kuidas tulevane publik seda ruumi tajub, mida ta näeb ning veel olulisem, mida ta ei näe ehk kuhu on võimalik valgusteid peita. Vajalik on leida üles need kohad, kus võib olla keeruline, ning otsida võimalusi, kuidas kaotusest saaks töövõit. Ma teen seda isegi lavadega, kus ma olen eelnevalt töötanud, sest äkki olen ma midagi olulist unustanud või jäi eelmine kord midagi märkamata.

Sakala 3 Teatrimaja – maja mis on pika ajalooga ja mille ehitamist alustati 1939. aasta kevadel arhitekt Edgar Johan Kuusiku projekti järgi. Maja sai lõplikult valmis alles 1947. aastal Edgar Kuusiku enda tehtud muudatuste alusel ja Töötava Rahva Kultuurihoone nime all. Nõukogude ajal asus hoones valdavalt poliitharidusmaja (rahvasuus tuntud kui ka vana Sakala keskus) ning ajutiselt ka teisi asutusi. Taasiseseisvumise järel tegutsesid hoones rendipindadel mitmed firmad, teiste hulgas näiteks üks tollaseid pisipanku Estexpank. Panga rahahoidlat sai kasutada hiljem salastatud dokumentide hoidmiseks. 1990. aastal anti osa majast ajutiselt Vanalinnastuudio käsutusse, 2004. aastal sai Vanalinnastuudiost teater NO99 (aadressiga Sakala 3), kuid aastal 2018 otsustas teater NO99 enda tegevuse lõpetada. Pärast seda korraldati maja edasiseks otstarbeks konkurss, kuid ka see ei jõudnud lahenduseni ning siis loodi SA Sakala Teatrimaja, mille eesmärgiks on võimaluste loomine Eesti teatrikunsti edendamiseks (Sakala 3 2021).

Hoone on 1997. aastal kultuuriministri määrusega tunnistatud kultuurimälestiseks ja kantud kultuurimälestiste registrisse. (Kaitseministeerium 2014)

Sakala 3 teatrimaja suur saal on *blackbox*² tüüpi saal. Saali kogupikkus on 21 meetrit ja laius 12 meetrit ning valgussildade kõrgus algab kaheksalt meetrilt. Kogu ruumi kõrgus on kuni kümme meetrit. Valgussillad on piisavalt ruumikad seal liikumiseks ja valgustitega töötamiseks. Valgustite riputamine mõndadele riputuskohtadele on tülikas, kuid aastatega on kujunenud välja omad trikid ja nõksud. Jällegi on tegemist ruumiga kohandumisega. Olen kuulnud arvamusi, et ruum on liialt kõrge, kuid isiklikult minule see meeldib, annab õhku ning pikad ekspressiivsed kiired on samuti meeldivad. Üldised ruumi proportsioonid on head ning üldiselt võiks hinnata seda *blackbox*'i üheks Eesti parimaks. Lähtudes enda erialast, ei hakka lahkama akustikat ja muid iseärasusi, sest need ei kuulu minu pädevusse.

Õnneks oli see ruum juba varem mulle omaks saanud, aga traditsioonilise tutvumisringi tegin ikkagi. Huvitaval kombel ei ole see ruum minu jaoks ennast veel ammendanud. Sest seal saab ikka veel kasutada uusi trikke ja vigureid, kuid lavastused neid ei ole vajanud.

Mina ei otsi ideaalset ruumi, mina usun suhtelisusesse ja kohandumisse. Josef Svoboda otsis ideaalset ruumi: „Nii stsenaariumi kui ka psühho-plastilise ruumi kontseptsioon viitab väga reageerivale, paindlikule, ekspressiivsele teatrile, mis on üles ehitatud sünteesi põhimõttele, mitte ainult stsenograafia erinevate elementide, vaid laiemas plaanis stsenograafia, suuna vahel, näitlejatöö ja dramaatilise teksti vahel. Viimane, materiaalselt kõikehõlmav element, mida Svoboda kogu stsenograafiakontseptsioonis veel arvesse võtta, on teatrihoone – täpsemalt suletud ruum, mis sisaldab kõiki muid elemente”. (Burian 1974 lk32)

Josef Svoboda otsis ruumi, mis kohanduks ideedega, lavastuse vajadustega. Mina pole sellises külluses elanud, et oskaks tahta seda soovida. Meie siin oleme pidanud kohanduma ruumiga samamoodi nagu Vanalinna Stuudio ja teater NO99 kohandus ohvitseride kasiinoga³. See maja ei ole ehitatud teatri tegemiseks. Tegelikult on ta selleks lausa ebamugav. Suur saal on teisel korrusel ehk kõik dekoratsioonid ja muud mahukad elemendid tuleb tõstukiga laadimisuksest sisse transportida ja lava lähedal ei ole korralikku

2 Blackbox tüüpi saaliks nimetatakse musta värvi saali, mis on lava ja publiku paigutuselt kohaldatav vastavalt vajadusele.

3 Kasutan siin teadlikult seda funktsiooni majale ning jätan kõrvale nõukogude trauma.

dekoratsioonide ladustamise võimalust. Kujundusi plaanides ja ehitades tuleb sellega arvestada ja kohanduda.

Üks paeluv kontsept on selle sama ruumi laetus – sisenedes Sakala 3 Teatrimaja saali annab see veidi veidra ootusärevuse enne peatselt juhtuvat etendust. See laetus ja ärevus tuleb NO99st. See on huvitav, kuidas üks loominguline kollektiiv on ühe ruumi omastanud. Eks see ajaga taheneb ja inimesed unustavad ning see veider laetus ruumis hajub. See võimaldab puhtamalt lehelt sisse astuda. Seda sama tunnet on rohkem inimesi tundnud, aga nad on kas siis töötanud NO99's või tihedad külalised olnud. Ma ei mäleta kes need inimesed olid ja millal see tähelepanek tehtud sai, aga see polegi tähtis kes ja millal. Tähtis on, et see tunne on märgatud ja teadvustatud. Leidsin ühe inimese: „... mulle oli tähtis, et Von Krahli teatri esietendus tehti seal, kus NO-teater lõpetas. Tegi see trupp, mis igapidi NO-teatriga seotud. Kui mitte muud, siis see lõi ootuse atmosfääri. Ja ma ei pidanud pettuma”. (Mikomägi 2020)

Lavastaja valis väljatoomiseks Sakala 3 teatrimaja ja kui mina esiti nägin selles ainult praktilisi põhjusi, sest Sakala 3 saal mahutab rohkem inimesi ning valguspark on tunduvalt soliidsem ja tehniline võimekus parem, siis tuli välja, et see on lavastaja lemmik saal. Lauri Laglele meeldib selle saali tribüün, sealt on hea nähtavus ning tema jaoks kõige parem nähtavus lava põrandale. Talle meeldib ka saali avarus, kõrgus, õhk. See mõjub lavastajale iga kord kui puhas lõuend, iga kord mõjub uuena. Meeldib selle saali korrapärasus ja lihtsus, mis teeb ta infovabamaks. Lõuend olekski kõige täpsem märksõna. (Lagle 2021)

3 KUJUNDUS

Kui tühi ruum on omandatud, siis tuleb sama rituaali korrata koos lavakujundusega. Üldiselt on teada varakult, milline lavakujundus tuleb ning märgates ohtu kaotada midagi olulist valguses, saab seda varakult kommunikeerida. Näiteks kui lahendada kujundus või selle detail „selliselt” siis kaotame „selle” valguses ja milline on edasine otsus. Kas kohandub lavakujundus või valguskujundus? Siit peab jõudma selge kokkuleppeni, kuhu enamasti ka jõutakse.

Kui lavakujundus on varakult formuleerunud joonistel ja see on täpselt paigas, siis olen kasutanud ka juhust ning alustanud valguse riputust enne lavakujunduse ülesehitust. Hiljem ikkagi kordan ma sama rituaali, soovides veenduda, et varasemalt valitud riputuskohad toimivad ja äkki annab lavakujundus uue võimaluse, sest vahel võivad lavakujunduse detailide tagumised pooled olla päästerõngad mingi kindla suuna puhul.

Väga oluline on värv ja materjal, mis mõjutavad laval valguse käitumist. Kujunduse ja kostüümi värvid annavad suunised ka valguse värvi-mängu juures. On teada juba põhikooli füüsikatunnist, miks me asju ning värve näeme: sest erinevat värvi esemed peegeldavad erinevaid lainepikkuseid kogu nähtavast valgusest. Akadeemias õpiprotsessi jooksul on harukordne võimalus nende lainepikkustega manipuleerida. Kui valgustatav objekt on roheline ning sinna suunata n-ö valget valgust, mis sisaldab kogu spektrit, siis peegeldub sealt spektrist tagasi see lainepikkuste osa, mis vastab rohelisele ning me näemegi seda objekti rohelisena. Kui aga suunata rohelisele objektile valgust kus n-ö rohelist lainepikkust ei ole, näiteks punast valgust, siis tajume me seda objekti mustana, kuna peale suunatav valgus ei sisalda rohelise värvuse lainepikkust ning ta ei saa seda peegeldada. (Valge 2006)

Seda sorti manipulatsioonidega on valguskujundajal võim laval olevaid objekte valgustades neid presenteerida naturalistlikult ja kirkamana kui reaalsuses või üldse värvitoone muutes. See võib ka olla segu, kus näiteks üldiselt mõjuvad toonid naturaalselt,

aga ühte kindlat tooni on võimendatud. Kuid see on esteetika ja kontseptsiooni küsimus, kas taoline manipulatsioon on vajalik ning mil määral. See lähtub lavastuse ja loomingulise personali vajadustest ning visioonidest.

Antud lavastuse kunstnik oli lavastaja, tema märksõnaks oli „tühi väli”. Selleks oli pealtvaates trapetsi kujuline vineer-põrand mis värviti rohekas-siniseks. Heledama rohekas-sinaka tooni aitas välja valida kostüümikunstnik Jaanus Vahtra. Õige tooni valimise ajaks oli sõelale jäänud lihtsalt helesinine ja rohekas-sinine. Helesinine mõjus liialt poisslapse toa seinavärvina, olles ilma sügavuseta ja lapselik, mis antud lavastusse ei sobinud. Lisaks sellele töötas rohekas-sinine paremini koos sooja eestvalgusega, lihtne helesinine oleks sooja valgusega „porisemaks” jäänud.

Põranda sügavus oli 10,5 m ja algas publiku tribüünist, jättes mulje kus tribüün oleks nagu vineer põranda peal. Lava põranda laius ees oli 10 m, mis kattus tribüüni laiusega ning sügavuses kattus ekraani laiusega, mis oli 8 m. Ekraani kõrguseks oli 4 m. Lava keskel oli pikk massiivne valge laud, mille ümber oli seitse musta Viini stiilis tooli. Põhitegevus oli koondunud ümber laua, aga kasutati tervet lava ning rekvisiitide asetamiseks ja äravõtmiseks lava ääri.

Kujundus oli valgustaja-sõbralik, lava oli pealt lahti, seal ei rippunud mahukaid kujunduse detaile. Teadlikult jätsin kasutamata külgvalguse. Põhjuseks oli lavastaja märksõna „tühi väli”, tegemist on *blackbox* tüüpi saaliga, kus puudub võimalus lihtsalt peita valgustid külgakside vahele seejuures kaotamata lavaruumis. Lisaks toetas külgvalguste ära jätmine visuaalselt puhast ruumi ehk „tühja välja”.

4 LAVASTUS

„Sa oled täna ilusam kui homme”

Lavastaja ja kunstnik: Lauri Lagle

Laval: Mari Abel, Ingmar Jõela, Rasmus Kaljujärv, Jörgen Liik, Katariina Tamm, Markus Truup, Marika Vaarik

Helikujundaja: Jakob Juhkam

Valguskunstnik: Siim Reispass

Kostüümikunstnik: Jaanus Vahtra

Helitehnik: Jürgen Reismaa

Valgustehnik: Mihhail Makošin

Rekvisiitor: Kristiina Praks

Graafiline disainer: Allan Appelberg

Fotograaf: Herkko Labi

Esietendus: 12. septembril 2020 Sakala 3 teatrimajas
Von Krahli teater ja Ekspeditsioon

Alustaksin lavastuse tutvustamist nii, nagu seda tehakse koduleheküljel:

„Kuidas sul töö juures läks?

– Tuulte vari lehtedes.

Kui inimesed saavad kokku ja ilma pretensioonide, kavaluse ning emotsionaalse altkäemaksuta omavahel räägivad, võib juhtuda elu. Seda ja teist, nii ja naa, tühja ja tähja, ja ometi tekib sellest vool, vool aga... Kuidas tõusta argisest kõrgemale, aga nii, et argine kaugele ei jääks? Kuidas vestelda korraga kõigest ja eimillestki? Millest me räägime, kui me räägime trennitegemisest ja tantsimisest, suhtlusest ja poeesiast, energiast ja atmosfäärist?”(Krahl 2020).

Lavastuse algimpulsiks oli Taavi Eelmaa luuletus „Kiri õnnelikele” luulekogust „Electraumur”, kust Lauri Lagle korjas enda jaoks üles mõtte, et kui oled leidnud midagi olulist, siis sulge see oma südame soppi ja kaitse seda. Lavastuse sünni tõukuvaks jõuks oli epideemia esimene laine oma suletuses, isolatsiooniseisundist, kus inimesed jäid ainult oma lähedastega, aga sõpruskond ja kontakt nendega kadus. Kuidas kaitsta oma südamesopis sõpruskonda?

Luuleklubi kasutamine annab võimaluse kasutada tekste, mis hinge kriibivad või muul moel tähtsad on. Lisaks on see rituaal, mis on kestnud kaua, lausa igaviku. Rituaal nõuab järjepidevust, kindlat kordamist, kindla aja järel. See võib muutuda iseenesest mõistetavaks aga tema erilisus tuleb hästi esile kui see katkestada (epideemia). Siis muutub oluliseks elu tähistamine just täna. Sellest ka lavastuse nimi.

Näitlejate üheks ülesandeks oli olla sõpruskond, kes on nii tugev ja avatud, et nad on kaitsetud üksteise eest, ning kuidas tunda end turvaliselt olles kaitsetu. Luuleklubi vorm on aidanud luua rituaali ning läbi tekstide end avada. Sõpruskond, mis ei tugine ainult sõbralik olemisel, vaid tunneb üksteist piisavalt, et tegeleda teemadega, mis on ebamugavad, aga vajalikud, et koos edasi areneda.

Ühe töömeetodina on kasutatud protsessis improvisatsiooni, millest on võetud sobilik, ning sinna peale konstrueeritud täpne misansteen ja tekst. (Lagle 2021)

Üldine tegevustik avab ennast alguses kergelt ja kerglaselt, kuniks jõutakse isiklike paineteni, mis kas tühistatakse või jäävad ka mõnel korral kehtima, näiteks Ingmar Jöelal ja Markus Truupil. Mind ja minu tööd mõjutab see kahte pidi: esiteks kuidas laheneb olukord misantsteeniliselt, et kus keegi paikneb ja kuidas liigutakse laval, ning mis antud stseenis juhtub, kas see nõutab valgusega rõhutamist, värvimist, illustreerimist, meeleolu, fokusseerimist, „pesemist”⁴.

Pean tunnistama, et proovisaali proovides ma ei osalenud. Trupp sai kasutada proovisaalina Sakala 3 maja Kammersaali. Prooviprotsess oli pikk tänu esimesele epideemialainele. Kui nüüd päris aus olla, siis ei ole ma osalenud üheski proovisaali proovis, ei Lauri Laglega ega ka teiste lavastajatega. Üheks suureks põhjuseks oli kindlasti repertuaari käimas hoidmine. Minu peamises teatris kus ma töötanud olen, oli kaks valgusmeistrit, mis tähendas, et proovide ajal pidime me etendusi üles ehitama ja maha võtma, etendusi teenindama, uuesti ehitama ning tegelema muude olmeliste ülesannetega. Mängukavast tingitud töötempo oli vaja nelja kätt. Muude lavastajatega ja väljaspoolt teatrit oli tegemist kõrvaltöödega ning keeruline oli põhitöö kõrvalt leida aega proovisaali proovideks.

Eksin! Ühe korra olen ma käinud proovisaali proovis. Lavastust ega lavastajat ma ei mäleta, aga ainuke mõte, mida mäletan ja millele suutsin seal mõelda oli: „Ma olen siin liiga vara!”. Paber oli kaasas, kirja-pulk oli kaasas, motivatsioon oli kaasas, aga ikkagi tulin ma sealt esimese pausi ajal tühja lehega välja. Tihti juhtus sedasi, et alustati lavastuse välja toomist ideest, mitte näidendist ja nii varajases protsessi alguses on väga keeruline minul kaasa minna, kui pole näiteks toetavat teksti mis annaks mulle tegevuspaiku, ajastuid ja muud informatsiooni, mille pinnalt analüüsida ja fantaseerida. Ajapikku ma harjusin sellise tööjaotusega ning ma ei igatsenud proovisaali proove. Õppisin ilma nendeta hakkama saama. Seeläbi tundus loomulik „Sa oled täna ilusam kui homme” protsessis, et mind ei ole proovisaalis. Esimene proov mida ma nägin oli vahetult enne lavaproove.

Olen õppinud isegi nautima seda, et mind proovisaalis ei ole. Nähes proovi sellises staadiumis saab hoomata lavastuse tervikut. Eriti kui lavastust välja tuues ja otsides kasutatakse improvisatsioone. Siis enne lavaproove on tavaliselt jõutud tajutava tervikuni. Sealt saab juba fantaseerida ja sellele saab juba toetuda, sest minu silmis on see parem kui

⁴ Valgusega pesemise all mõeldakse suurte pindade ühtlaselt valgustamist.

tekst. Sa näed ja tajud lavastuse ülesehitust, ansamblimängu, misanstsenaalist eskiisi, kus sa saad värskelt minna lavale ja läbi mõelda valguse langemispunktid ning mis alad laval tuleb katta n-ö näitlejavalgusega⁵, saab suuniseid, kuidas käituda lavaruumiga. Hakkab aduma valguse rütmi, kas ja kus on vaja kiireid ja järske muuteid või pehmeid ja aeglaseid. Tekib arusaam, kus ja kuidas on vaja valgusega midagi rõhutada ja esile tuua.

See ei tähenda, et ma suures teadmatuses hüppan lavaproovidesse ilma igasuguse ettevalmistuseta. Lavastuse väljatoova loomingulise meeskonnaga on ideede vahetused, kokku kutsutud koosolekud, juhuslikud trehvimised koridorides ja puhveti sabas, kust tuleb mulle väärtuslik informatsioon ja nagu minule endale meeldib öelda: „ähmased kontseptsioonivirvendused”, fragmendid, killud, märksõnad, ideed. Nende arutelu toimub jooksvalt ja võimalikult vahetult. Nende kohtumiste valguses saan ettekujutuse valmivast lavastusest, kontseptsioonist, lavakujundusest, atmosfäärist. Selle pinnalt saan fantaseerida, peegeldada ideid ja pakkuda tehnilisi lahendusi. See kaootilisena näiv protsess tuleb väga selgeks struktureerida, kunstilised ideed tuleb tõlkida tehnika keelde. Siis on võimalik komplekteerida tehnikapark, mõelda, kas see on teatris olemas, kas tuleb midagi juurde soetada või algusest peale leiutada. Seoses soetamisega võivad olla tarneajad pikad, seoses leiutamisega on lisaks komponentide tarneajale ka määrav leiutamise enda aeg.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et isegi kui mind proovisaali proovides ei ole, käib pidev infovahetus ja ettevalmistus lavaproovideks ning sealt edasi esietenduseks ning repertuaaris hoidmiseks. Iga lavastuse väljatoomiseks on eelarve ja kui tahta kunstilisi ideid realiseerida, tuleb see kiirelt eelarvestada.

5 Näitlejavalguses on põhiülesandeks näitleja nähtavaks tegemine.

5. TEHNIKA

17 x Selecon Arena PC (4,5°-60°) 2kW, piiramisklapid

8 x DTS PAR64 CP62(Medium Flood) lambiga

7 x Selecon Rama PC (5°-60°) 1kW

5 x Robe Robin 600 LEDWash liikuvpea

4 x Robe CitySkape Xtreme

1 x Selecon Pacific Profiil (12°-28°) 1kW

LED (*Light-Emitting Diode*) ribad alumiinium U-profiilis 4000K

ChamSys MQ60 valguspult

Filtrid: LEE009 ja LEE502

Ekraan Opera Creamy White 4x8m

Heidaksin pilgu enda valitud tööriistakasti, selgitaksin milliseid valgusteid kasutasin ning mis olid nende põhiülesanded antud lavastuses. Kuna valgustite ning muu tehnika valik käib käsikäes kogu protsessiga algusest peale, otsustasin avada tööriistakasti vahetult enne režiid ja valguspilte, et tehnika ja tema ülesanded oleks värskemalt meeles. Lisades 5 ja 6 saab tutvuda valgustite riputusplaaniga, kus näha, kuidas prožektorid ruumis asetsevad, ning ka suunaplaane, kus saab vaadata valgustite suunamisloogikat.

Selecon Arena PC (4,5°-60°) 2kW – PC (*Plano Convex*) tüüpi valgusti, tasakumer läätsuga prožektor. Lambi ja reflektori liigutamisel edasi-tagasi läätse suhtes saab valgusvihu avanemisnurka muuta 4,5° kuni 60°. Valguspunkti serv on üsna pehme, kuna lääts on krihveldatud. See on väga universaalne, laia avanemisnurga pärast sobib hästi suurte pindade valgustamiseks. Toimib suurepäraselt eest-, tagant- ja külgvalgusena. Kitsaim avanemisnurk varieerub tootjast, kuid üldiselt on see piisavalt kitsas, et valgustada ka väiksemaid objekte. (Valge 2006)

Lavapinna eest ja tagant valgustamiseks kasutan 17-t valgustit, millest kümme täidab eestvalguse ülesannet ja seitse kontrastuunda. Eestvalguse jagasin kolmeks liiniks, kus esimene liin valgustab eeslava kesklaevani. Teine liin keskendub lava keskmele ja lauale ning kolmas valgustab tagumist lava poolt. Eestvalguse suunal kasutan filtrit LEE009, mis on soe tooniv filter ning tootja ütleb, et see on perfektne soe eest valgus igale nahatüübile. (LEE Filters 2021)

Kontravalguses jäin natuke üldisemaks, piisas kahest liinist ning otsustasin jätta filtreerimata, et võrreldes eestvalgusega oleks toonis muutus ning seeläbi joonistuks siluett paremini välja.

2000W võimsust annab garantii, et 9m kõrguselt ning eestvalguse puhul laugema nurgaga ja veel pikema distantisi pealt jõuaks lavale piisav valguse intensiivsus. Lisaks on avanemisnurk lai ning ülekatet vähemalt kolmandik, mis hajutab kiirtekimpu veel rohkem.

DTS PAR64 CP62 (Medium Flood) lambiga – PAR (*Parabolic aluminized reflector*) tüüpi valgustites kasutatakse umblampe mis tähendab, et lääts, reflektor ning hõõgniit on ühendatud üheks tervikuks. (Sanders 2018 lk77)

PAR-tüüpi valgustite hiilgeaeg oli siis, kui rokkmuusika oli levimuusika ehk väga laialdaselt kasutuses 70ndate ja 80ndate kontsertvalguses. Tänu lihtsale ja kergele alumiiniumist kerele olid nad odavad ja neid oli kerge riputada. Tänu odavusele sai valguskujundustel rõhku panna valgustite rohkusele. Suur prožektorite arv ei olnud ainult efekti pärast, vaid toona pidi värvide kasutamiseks kasutama filtreid, mis tähendab, et iga värvi valikuga pidi valgustite arvu mitmekordistama.

PARi kuju ja tööpõhimõte on püsinud muutumatu aastakümneid ning siiani kütab kirgi paljude valguskujundajate loometöös. Olgugi, et LED⁶ tehnoloogia areneb tohutult kiiresti ning suudab asendada teisi valgustite tüüpe, siis valgustite tootjad ei ole siiani leidnud seda õiget LED alternatiivi PAR-tüüpi prožektorite puhul. Valguskujundajatele meeldib PAR eelkõige oma kitsa avanemisnurga pärast, mis annab tugeva ja tiheda kiirtekimbu⁷. Säästva LED-tehnoloogia pealetulekuga on PAR'i lampe järk-järgult

6 Light Emitting Diode valgust kiirgav diode.

7 Kiirtekimp on piltlikult öeldes võrreldav luuaga. Kui muuta avanemisnurka laiaks, muutub ka kiirtekimp laiemaks ja hõredamaks ning langeb valguse intensiivsus. Kitsamaks minnes muutub kimp tihedamaks ja intensiivsemaks.

tootmistest maha võetud ning kujundajad soovivad nostalgitseda sellega, mille kättesaamine muutub aina keerukamaks.

Mainitud valgusti on väga sobilik kontrasuunal ja muudel ekspressiivsetel langemisnurkadel, kus on vaja pikki kiiri. Sobiva lambivalikuga saab kasutada edukalt külgvalgusena. Ainuke valgussuund, kus PAR'e välditakse, on eestvalgus. Eriti kui on vaja katta suuremat ala.

Kujunduses kasutan PAR'e koos filtriga LEE502 mida kasutatakse värvi korrigeerimise puhul õige valgustemperatuuri leidmisel. (LEE Filters 2021)

Mind lummab selle filtri puhul külm neutraalsus. Temas ei ole sinakat tooni, vaid ta mõjub pigem neutraalse valgena, mis eristub soojast eestvalgusest piisavalt ja ei muutu liialt kontrastseks. Intensiivsuse langedes muutub tema temperatuur soojaks, mis aitab harmoneeruda ülejäänud valgusega.

Kaheksa PAR-tüüpi prožektorit on suunatud lauale ja asetsevad ringjalt ümber laua. Ülesandeks on aidata tähelepanu koondada ümber laua asuvatele näitlejatele.

Selecon Rama PC (5°–60°) 1kW – Selecon Arena PC 2kW „väike vend”, tema füüsilised ja muud optilised omadused on samad mis esimesena kirjeldatud PC puhul, kuid tema võimsus on poole väiksem. Seitse PC'd on riputatud esimese valgussilla keskele kontra suunal. Nende avanemisnurk on minimaalne ja suunatud ühtses reas lauale. Kasutan neid alles lavastuse lõpus, kui on visuaalselt kaunis stseen, kus pannakse lauale laudlinu, mis tähistavad inimeste erinevaid elukihte. Kaunis kontravalgus aitab laudlinad teha visuaalselt kaunimaks ja õhulisemaks ning toob need esile ja mängib neid suuremaks, kui nad muidu oleksid.

Robe Robin 600 LEDWash liikuvpea – Intelligentne valgusti ehk liikuvpea (*movinghead*) on multifunktsionaalne, sest kui konventsionaalsel valgustil peab suunamine ja punkti suuruse muutmine ning filtreerimine olema tehtud manuaalselt, siis LED-liikuvpeal on võimalik neid parameetreid kontrollida valguspuldist. Valgusallikateks on 37 x 10W LED lampi, mis kasutab nelja värvi segamist: punane, roheline, sinine ja valge. Kus siis aditiivse⁸ värvisegamisega saab valida endale sobivaid toone. On ka tootjaid, kes

⁸ Värviliste valguste omavahelisel kattumisel toimub värvuste aditiivne e liitumisel põhinev süntees. (Valge 2006)

kasutavad seitsme erineva värvi segamist, mis annab rikkalikumaid ja puhtamaid tulemusi, aga antud olukorras sobis ka Robe tehnoloogia.

Zoom – funktsioon muudab valguspunkti suurust 15° kuni 60°. Lai avanemisnurk sobib väga hästi suurte pindade värvimiseks. (Robe 2021) Kasutatakse enamjaolt kontrasuunal, aga olen kohanud ka teatreid, kus antud valgustid on riputatud saali ja loožidesse eestvalguseks. Isiklikult mina seda valikut heaks ei kiidaks, aga õnneks ei ole tehnikal ettekirjutusi kasutatavate langemisnurkade kohta, see jääb juba valgustehniku või -kujundaja loominguks. Ainuke suurem viga neil masinatel on läätsede ja katteklaasi eripärade tõttu, kui kasutada minimaalset avanemisnurka, tekitab see palju valgusreostust.

Neli liikuvpead täidavad kontrasuunal lavapõranda värvimise ülesannet, üldist meeleolu muutmist ja aitavad värvidega ära siduda ekraanil olevad värvid lavapealsega ning osades valguspiltides üksikute näitlejate või gruppide väljatoomiseks. Üks liikuvpea oli riputatud balletitornile⁹ ekraani taha ning aitas animeerida ekraanile Selecon profiiliga loodud ringi.

Robe CityScape Xtreme – Eelneva tootja teine toode, arhitektuurivalgusti, mis on mõeldud välitingimustes suurte pindade valgustamiseks ja värvimiseks. LED tehnoloogial põhinev valgusti, mis koosneb kahest paneelist, mida on võimalik üles ja alla suunata ning eraldi kontrollida. Kasutasin neid ekraanist ca 2,5m tagapool ning valgustasin ekraani tagantpoolt. Ekraan on üks suurimaid atmosfääri loojaid ja lavastaja on nimetanud ta valguse kehaks.

Selecon Pacific Profiil (12°-28°) 1kW – Ellipsoidaal prožektor, nimetuse on saanud reflektori kuju järgi. Valgustil on kaks läätse millega saab kontrollida punkti suurust ja valgussõõri serva teravust. Veel on võimalik „nugadega”¹⁰ valgust piirata ning punkti kuju vormida. Lisaks saab kasutada gobosid – enamjaolt metallist, kuhu on laseriga lõigatud kujutis ning millest valgust läbi lastes on võimalik projitseerida seda kujutist valgustatavale pinnale. (Sanders 2018 lk 73) Suurepäraseid valgustamiseks detaile, alasid,

9 Iseseisvalt püstiseisev metallist konstruktsioon mille külge on võimalik valgusteid kinnitada ning mis on kergesti teisaldatav. Kasutatakse lava külgedel külvalguseks, levinud ja peamine valgussuund artisti välja toomiseks balletis.

10 Käepidemetega metallist lehed, mis on risti läbi korpuse neljast suunast ning millega on võimalik „lõigata” valgustit läbivat kiirtekimpu ja seeläbi muuta valguspunkti kuju.

kus tuleb väga täpselt valgust suunata ja kontrollida. Väga hea kasutada külgvalgusena ja ka eestvalgusena. Koos gobodega efektne ka kontrastuunal. Väga universaalne oma multifunktsionaalsuses.

See ainuke profiil on ekraani taga balletitornile riputatuna ning esimene põhjus oli soov millegi ümara järele. Kõik muu kujunduses välja arvatud Viini toolid on kandilised ja nurgelised. Sealt tuli igatsus ümara vormi järele. Üks lihtne ring ekraanil on abstraktne geomeetriline vorm, lähenev planeet, päikeseloojang, kuu, lõputuse sümbol ja munand. Nendest täpsemalt valguspiltides.

LED (*Light-Emitting Diode*) ribad alumiinium U-profiilis 4000K – Valgusallikad, mille kasutusala on laiad. Kasutatakse arhitektuurivalguses, interjööri valguses nt. köögitasapindade valgustamiseks. Teatrites võivad täita stsenaariumi ülesandeid. Väga kasulikud, kui dekoratsioonide tõttu on keeruline eemalt projektoriga mingit ala valgustada, siis on neid võimalik dekoratsioonide sisse või vahele peita. Saab kasutada näitlejavalgusena kui efektvalgusena.

Need LED ribad olid esialgu kasutuses NO99 lavastuses „NO40 Pööriöö uni”. Ümber lavapinna oli ehitatud 40cm kõrgune aed ja ülesandeks oli valgustada kirevat lavapõrandat ja näitlejaid.

Lauri Lagle lavastuses tahtsin neid kasutada eesmärgiga raamistada ekraani, tuua välja risküliku kuju ja seda võimendada. Ekraan oli paigaldatud alumiiniumfermle ning tagant valgustades oli näha selle varje, vajadusel sain ma LED ribadega seda ära pesta. Valgustemperatuur 4000K mille kohta öeldakse iseloomustuseks neutraalne valge ja see sobis suurepäraselt. Minu jaoks tähistab neutraalne valge infovaba valgust ning infovabaduse poole ma läbi lavastuse ka püüdlesin.

ChamSys MQ60 valguspult – Üks väga oluline tööriist, millega kõike eelnevat kontrollida. Sisuliselt on tegemist kompuutriga, millega on võimalik kontrollida dimmereid ja valgustehnikat läbi DMX protokoll, kus hoolikalt valitud aadressidele omistatakse erinevatele kanalitele väärtusi ning mida on võimalik ajaliselt valguspulti salvestada ja uuesti esitada. Hädavajalik valgusrežiim loomisel, sest tänapäeva tehnika külluses on ka valguse juhtimises kirevust. Valikuid tehakse tehniliste vajaduste, teadmiste, ressursside, kvaliteedi ja kasutaja mugavuse alusel.

ChamSys on Eestis üsna populaarne. Tema suurem hullus on mööda saamas, kuid ca viis aastat tagasi võis küll naljatlemisi öelda, et vahet pole, kuhu sa lähed külalisetendust tegema, piisab kui võtad mälupulga etenduse failiga kaasa. Tema tähelennule aitas kaasa hind ja universaalsus. Kui miski kõlbab kõigeks, ei kõlba ta millekski, ei saa siinkohal öelda, sest ChamSys on võimekas valguspult ja kasutatav erinevate žanrite puhul. Otseselt võib leida puudujääke, kui kasutada nt ETC valgustehnikat, mis kasutab seitsme värvi segamist ehk spetsiifilise tootja või tehnikaga võib juhtimine olla tagurlik ja keeruline.

Ekraan Opera Creamy White 4x8m – Videoekraan, mis on mõeldud eest- ja tagantprojeksiooniks. Materjaliks on PVC. Selle kõige suurem eelis on see, et materjal on piisavalt tihe ja paks, et ei oleks näha valgusallikat ennast, samas aga ekraanile projitseeritav valgus tuleb kaunilt välja. (Opera Creamy White 2021)

Lavastuses peamine kujunduselement ja emotsioonide ja atmosfääride looja. Ainukeseks miinuseks valge ekraani puhul võiks lugeda seda, et seda ei ole võimalik lavapildist ära kaotada, mis omakorda tähendab, et ekraani peab koguaeg välja valgustama, et see ei muutuks laval räpakaks unustatud elemendiks.

6 REŽII

Valgusrežii all mõistame me valguspiltide jada ning nende muutumist ajas ja ruumis, mis on fikseeritud ja kokkulepitud kõikide osapoolte poolt ning käivitatakse kokkulepitud märgusõnade peale. (Valge 2006)

„Minu jaoks on valgussuunad samad, mis kitarril keeled” nii kirjutas mulle Margus Vaigur 2019 aastal, kui ta juhendas mu seminaritööd. See kujund on mu kõrvu kõlama jäänud. Valguskujunduse loomist võib võrrelda kitarril ehitamisega. Keeled on valgussuunad, kõlakast on ruum jne. Sa oled ruumi koos kujundusega omaks teinud, aimad mis seal juhtuma hakkab ja kellega hakkab. Oled valguse riputuse teinud, filtreerinud, suunanud, kitarr on valmis ning siis võtad ta esimest korda kätte ja hakkad mängima. Lähed valguspuldi taha ja proovid kas see, mida sa oled ettekujutanud kõlab kokku reaalsusega. See elevus tundub olevat sama. Vähemalt mina tunnen iga kord seda elevust.

Režii loomine ongi ansamblimäng. Kuidas omavahel kokku kõlada ja tervikut luua, kuidas kellegi soolot toetada, kuidas rütmi hoida. Tuleb olla teiste suhtes hoolas ja tähelepanelik.

Siin saavad kokku valguse eesmärgid (vt lisa 1), kontrollitavad omadused (vt lisa 2), langemisnurgad (vt lisa 3) ja põhiülesanded (vt lisa 4) ja see on ainult osa, mis puudutab valguskujundust kogu lavastuse tervikust¹¹.

Valgusrežiid peetakse kujunduse juures kõige määravamaks õnnestumise faktoriks. Kui see kehvasti teha, võib see saada kogu lavastuse komistuskiviks, kuid hästi tehes aitab see näitlejal läbi stseeni haripunkti jõuda ning üldiselt lavastuse tervikut palju selgemini publikuni viia. (Dunham 2016 lk 29)

¹¹ Lisades on võimalik kompaktselt võrrelda ja sarnasusi leida.

Värvi kasutamise kohta kujundustes on üks soovitus. Seda, milliseid toone kasutada ja kui küllastunult, ei ütle keegi. Seda peab kujundaja ise seadma ja teadma. Aga osav on kasutada samu või sarnaseid toone, mis leiduvad ka kujunduses või kostüümides. See aitab ära siduda omavahel kujunduse, kostüümid ja valguse. Aitab välja tuua visuaalse terviku, selle vastu eksimine võib mingeid toone kahvatumaks muuta või üle võimendada (Dunham 2016 lk 46).

Kostüümikunstnik Jaanus Vahtra otsustas kostüümid teha pealt poolt valged, aga kasutada värve näiteks sisevoodrites ja muudes detailides. Värvitoonide valikult lähtus ta minu tekitatud värvidest ekraanil, kus lavaproovi protsessi alguses pildistasin üles hetkel olnud toonid ja saatsin talle. Kostüüme nägin mõned päevad ennem esietendust, selleks ajaks olid värvid valguses juba välja kujunenud ning Jaanus Vahtra oli head valikud teinud, sest mitte midagi ei pidanud muutma, mis olid seotud värvidega, ei kostüümis ega valguses, kõik olid rahul. Muutmist vajasisid mõned lõiked ja muud pisemad detailid, et näitlejal mugavam ja loomulikum oleks.

Alguses lasin egol võitu saada ja valisin kirkamaid ja kaunimaid toone, kuid proovides selgus üsna kiiresti, et ekraan oma kirevusega muutus liialt dominantseks. Näitlejad kadusid ära, neid oli keeruline jälgida. See ei tähenda, et peaks kohe alguses oma ego alla suruma, aga hea on alguses ära testida, kust lähevad piirid ja kui kaugele saab värvidega minna.

Tutvustan prooviprotsessi alguses seatud eesmärgi ja märksõnu kuidas lahendada lavastuse valgusreži:

- Ekraan = valguskeha.
- Installatiivne.
- Valgus elab oma elu, muutub, kuid ei ole koheselt tajutav. Nagu valgustingimused õhtu eel. Hetkel kui märkad, et on hämaraks läinud, ei meenu, millal oli see hetk ja milline see hetk oli, kui hakkas hämaraks minema.
- Reži loogika ülesehituseks on justkui reas olevate autode suunatud, mis vilguvad eri aegadel aga üheks hetkeks sünkroniseeruvad. Sellest tekkiv rütm.
- Reži loogika 2 – kulmineeruvateks stseenideks ehitada valguspildid, kuid mitte publikule arusaadavalt ehk muude peab olema tehtud piisavalt varem, et valguspilt suudaks end

kehtestada ning publik ei saaks aru, et see valguspilt on selleks stseeniks loodud. Valgus toetab varjatult.

- Alustada soojalt, hubaselt, turvaliselt, toetavalt, naturaalselt.
- Luuletusi ei illustreeri valgusega. Värvid jäävad näitlejate painetele.
- Näitleja fookusesse, et lameda eestvalgusega ära ei kaoks.
- Lõpetada valgega – puhas, plank, infovaba, emotsioonitu, tühi valge. Uus leht.
- Enda ego¹² tahaplaanile, lähtu lavastusest!

¹² Kasutan koondsõna ego, kus kõik suured ja säravad ideed, mis valguskujundajal tulevad, on pigem edevuse rahuldus kui lavastusest lähtuv.

7. PILT PILDI HAAVAL

Järgnevalt tuleb loetelu koos selgituste ja põhjendustega kõikidest valguspiltidest lavastuses. Valguspiltide pealkirjad on kopeeritud valguspuldist, kahjuks valguspilt meile omaseid täpitähti ei tunnista, siis: õ – 6, ä – 2, ö – 8 ja ü – y. Lavastuse huvides jätan teadlikult kirja pildi korrastamata.

Cue ID / Cue name / Cue comment / Delay / Fade

Cue ID – valguspildi number

Cue name – valguspildi nimi

Cue comment – Valguspildi kommentaar (märgusõna)

Delay – valguspildi ja/või pildis oleva üksiku parameetri viivitus käivitamisel sekundites

Fade – Valguspildi ja/või üksiku parameetri muutus sekundites

1.00 / SAAL / Sellega algab / 0.00s / 3.00s

Publiku sisenemine valgus, valgustatud on tribüün kuue PAR64 tüüpi valgustiga, milles kasutan CP62 lampi. Laval on ootamas näitlejaid esimese stseeni valguspilt, mis aitab publikul tutvuda ruumi ja atmosfääriga, teha see endale tuttavaks enne näitlejaid. Ekraan on toonitud oranžikas beeži värvi. Taustaks mängib kantristiilis muusika vaikse foonina.

2.00 / Saal maha / In2itleja liigub lavale / 0.00s / 12.00s

Saal on valmis, alustame etendusega! Mari Abel tuleb lavale ja saalivalgus kustub mahedalt, hääbub ka kantri laadne liftimuusika. Üksteise järel ilmuvad ka teised näitlejad. Algas on kerge ja naljatlev, vanad semud kokku saanud, aasime sõbralikult, loeme luulet, naudime taaskohtumist. Fookus on pehmelt ja soojalt valgustatud laval. Atmosfäär eelmise

valguspildiga ei muutunud, muutus saalivalguse kustumine. Lavaruumi valgustamine publiku sisenemisel esimese stseeni valguspildiga oli minu teadlik otsus, et lavastuse alustamine oleks ladusam ja loomulikum. Lisaks ei soovinud ma alustada läbi pimenduse ning kui publiku sisenemisel valgustades ainult tribüüni oleks valgusreostus ja peegeldunud valgus ikkagi lava välja valgustanud, selle peitmiseks oleks pidanud kasutama mingit ilupilti, mis tavaliselt on õrn valgus kontrastuunast, aga ka seda ma ei soovinud teha. Ma ei tahtnud peatselt avanevat lavaruumi illustreerida, vaid pigem näidata seda sellisena, nagu teda kasutama hakatakse. Nagu ruum, mis ootab oma külalisi, kus on tuli põlema unustatud.

3.00 / ingmar yksi / Ingmar vasakul-Millal ma teie peale mõtlesin, siis kui te mind yksi jätsite / 0.00s / 120.0/45.0s

Siin on esimene kord, kus kerib üles konflikt. Ingmar Jõela süüdistab oma kaaslast, et nad on tema üksi jätnud. Näiliselt päris tõsiselt. Tema kaaslased vastavad, et hoopis tema oli see, kes kaotas kontakti kaaslastega. Muude käivitatakse teksti peale konflikti alguses. See on pikk muude, kaks minutit. Ajaliselt on tegemist komplekse valgusmuutega, kus ühes valgusmuutes on erinevatel seadmetel ja funktsioonidel erinevad ajastused. Seda kõike ainult selleks, et kontrollida valguse käitumise kulgu muute kestel.

Ekraani tooniva valgustite punane värv kustub 80 sekundiga. Seda selleks, et järgmises valguspildis on toon sinakas. Punase osakaal beežis on suur ning tavapäraselt sinakaks ülemannes toimuks läbi violetse tooni minnes, seda vältides kiirendasin punase kustumise aega, et toon ei jõuaks violetseks minna. Toon muutub valge sarnaseks siis kasvab roheline osakaal kuna seda on vaja helesinise tooni saavutamiseks. Rohekas toon on kauniks sissejuhatuseks helesinisele toonile.

Näilise tüli arenedes arenevad ka ekraani värvid ning kui on publikule selge, et tegemist oli naljaga, lõpeb ka valgusmuude kaunis helesinises toonis. Kus siis värvide käitumine jookseb paralleelselt publiku teadmatusega.

Siin on ka esimene helgem luuletuste plokk. Oma esialgseks ülesandeks seadsin luuletuste mitte-illustreerimise, kuid otsustasin värvitooni mitte muuta. Tooni mõttes see sobib sinna ning oleksin tekitanud asjatuid ja segadusse viivaid valgusmuuteid. Lisaks on helis ka tuule kohinat, mis sobitub antud helesinise tooniga. Lisasin siia valguspilti ka külmasid kontraid ja läbivaid PAR'e, et helesinine ei mõjuks liigselt kontrastselt sooja

üldvalgusega laval ning aitaks välja joonistada näitlejad taustaks, mis teeb nende jälgimise publikule lihtsamaks.

4.00 / markus koputab / Markus vasakul taga koputab jalaga vastu lava p6randat / 0.00s / 3.00s

Toimub suur muutus, näitleja Markus Truup võtab vastutuse ja tõmbab kogu tähelepanu endale „koputades” jalaga vastu lavapõrandat. Säärane julgus väärrib muudet. Markus kehastab Timo, kes on kutsumata külaline koosviibimisele, kellegi ammune tuttav. See keegi, kes lõhub hoolega punutud harmoonia. Et Markuse alustatud suuremaks mängida ja rõhutada, kestab valgusmuude koputamise aja, 3 sekundit. Kui eelmises valguspildis oli fookus rohkem laual ja selle ümber, siis Markus on väga liikuv ja energiline, mis nõudis valgusega uuesti lahti mängimist.

Eristumaks eelmisest pildist on rohkem sooja üldisemat eest valgust, täisväärtusel on kõik kolm eestvalguse liini ja kaks kontraliini. PAR’ide steriilne neutraalsus on taandunud. Halogeenlambi soojust võimendab ka LED-kontra mille tooniks on valge 3200K¹³, mis imiteerib halogeenlambi valgustemperatuuri. Ekraan on heleroosakat valget tooni. Mulle roosa värv ei sümpatiseeri, mis ei tähenda, et ta ei võiks kaunis värv olla. Võib küll, aga minu arvates palju harvemini kui teised toonid. Isiklikult seostub roosa minule labasusega, maitsetusega. Roosa võib ka väga provokatiivne olla ja sellepärast ma ta siia stseeni valisingi. Markus provotseerib ka, ülejäänud laval olijad peavad ise vaatama, kas alluda või vastu hakata.

5.00 / mari anna andeks / Rass palub Mari k2est andeks / >10.00s / >22.00s

Kõrbe-roosa taevas – minu hellitav nimetus valguspildile. Misanstseeniline aktiivsus raugab ning tegevus keskendub ümber laua. Lisaks soojale eestvalgusele saan tähelepanu PAR’idega tuua taas laua ümber. Segan sooja eest valgust ja jahedaid PAR’e, et õnnestuks näitlejaid taustast rohkem lahti rebida ja välja joonistada. Siin pildis toon ma esmakordselt sisse profiiliga manatava ringi ekraanile, hästi õrnalt ja malbelt. Ta ei eristu ringina, vaid ringi alumine ots sulab LED’ide poolt tekitatava tooni sisse, täpselt nagu päike piiluks pilve vahelt. Sellel profiilil on ka süttimiseks viivis 10 sekundit, et see ei juhtuks kohe ja plaanitult vaid nii muuseas ilmuks. Kõrbe-roosat tooni aitab edasi kanda ka

¹³ K – Kelvin, mis on valgustemperatuuri mõõtühik.

LED-liikuvpeadega kontravalgus, kus lava ette põrandale joonistub sama toon, mis ekraanil, justkui peegeldus ekraanilt.

Katariina Tamm veab siin stseeni, mille teemad on suuremad, suuremad kui elu. Spirituaalsus, religioon, olla osa millestki suuremast. Taoliste teemade puhul vaadatakse vähemalt taevasse ja ka sinna, mis tuleb peale taevast. Ning Jörgen Liiki labasus annab voli kasutada seda labast roosat, olgugi et kaunimas vormis.

Valguspilt käivitatakse kohe kui Rasmus hakkab Mari käest andeks paluma, et ta teda luule lugemisel segas. Rasmus teeb seda leebelt öeldes suurelt ning see on hea hetk häämamiseks ning kogusummas 32 sekundiga jõuame taevasesse pilti just parasjagu enne, et aru saada, et see muude on sellepärast ja selle stseeni jaoks tehtud.

6.00 / ingmar 88s2rgis / Ingmar 88s2rgis taga vasakul / 0.00s / 5.00s

Siin saame misanstseenilisest järelejooksmisest rääkida. Ingmar on väsinud ja plaanib minna magama, puhkama. Hoolikalt sätib ta end vasakule taha nurka, paneb öösärgi selga ning on valmis minema. Ainuke tähtis element on siin käivitada valguspilt õigel ajal. See tuleb käitada loetud sekundid enne kui Marika märkab Ingmari öösärgis. Tõstsin kolmanda eestvalguse liini intensiivsust, mis töötab lava tagumisele poolele, mis aitab meil Ingmari paremini näha ja ka lauaäärse seltskonnaga ära siduda.

7.00 / Yld / Ingmar istub laua taha / 0.00s / 5.00s

Ingmarit on kolm korda talutatud suure ja uhke kaarega lauale ning sellest meelitusest piisab, et kangelane magama ei läheks. Kui Ingmar istub laua taha, siis ei ole lava tagumist poolt vaja enam valgusega rõhutada ning me saame rahumeeli taastada viienda valguspildi. 5 sekundit kolmanda eestvalguse liini tõstmiseks 30% võrra ja langetamist on piisav aeg seda sujuvalt ja mahedalt teha, ei riiva silma, kuid samas piisavalt kiire, et mitte hiljaks jääda.

8.00 / Marika mikriga / Kui j8rgen mikriga tooli peal pysti / 0.00s / 46.00s

Sissejuhatus hämarasse plokki. Tulemas on suurem luuleplokk ning mina saan samm sammult infovabamale valgusele minna. Mis tähendab, et hakkab vaikselt loobuma ekraani värvidest, langetan CitySkape'de intensiivsust 77%-ni, samal ajal tõstes profiili

intensiivsust 55% kuni FL¹⁴. Pilve tagant piiluvast päikesest saab ruumiline kera või siis lähenev planeet. Selleks kasutan ma ekraani taga olevat LED liikuvpead, mille olen sättinud tegema ringjat, aeglast liikumist „päikese” välisküljel. Soe eestvalgus taandub ja külm neutraalsus võtab üle. LED kontraga ei ole põhjust enam tervet lavapõrandat värvida ja valgustada, tõmban avanemisenurka koomale ja sätin positsiooni lauale, aitab fookust hoida.

Muude on pikk, selle käivitamisega ei saa kiirustada. Kohe Jörgeniga alustada oleks liiga ilmne, ootan kuni Jörgen on jõudnud poole peale, kui ta enam ei suuda istuda ja tõuseb tooli peal püsti. Selleks ajaks kui Jörgen laua peal selili olles rahuneb on muude lõppenud.

9.00 / rassi luule / Rass istub hakkab luuletust lugema / 0.00s / 50.00s

Fookuse juhtimine Rasmusele. Saan palju lähemale enda infovabale luule valguspildile. Kogu fookus on olnud Jörgenil, nüüd aitan Rasmusel alustada. Selleks, et Rasmust paremini välja tuua kustutan 2 eest poolt tulevat PAR'i. Jätan tööle vasakul rippuva, mis on suunatud paremale laua serva, täpselt sinna poole kus istub Rasmus. Siin vaikselt hääbuvad ekraani värvid lõplikult ning süttivad aeglaselt LED ribad, mis aitavad raamistada ekraani. Lähenev planeet hääbub. Need on suured muutused ja neid tuleb aeglaselt teha, et ei hakkaks pilku püüdma ja silma riivama.

Valgusmuute alustamisega pole aega oodata ja peab koos Rasmusega minema, muidu on tal raskem, palju raskem ja kolleegi peab vahel aitama ka.

10.00 / Katariina pusti / Katariina pusti luuletama / 0.00s / 13.00s

Lõpuks jõuan ma valguspilti, mis ei illustreeri kuidagi luulet. Seda valguspilti kasutaksin ma kõikide luuletustega, aga kahjuks ei saa sahmida. Kui luuletuse loomine on midagi isiklikku, siis selle lugemine ja kuulmine peavad ka midagi isiklikku olema ning mina ei saa seda rikkuda värvidega. Igale lugejale ja kuuljale on omad värvid, mida ette kujutada.

Siin tuleb ka fookusega kaasa joosta. Nüüd on kord aidata Katariinal alustada. Selleks, et tähelepanu juhtida, võtan veelgi valgust vähemaks. Kaotan ära Rasmusele hoitud PARi. Jäävad üleval külgedel olevad PAR'id mis on suunatud risti lauale ning töötavad eelkõige laua taga istujatele. Nagu aimata juba võib, siis kasutan tähelepanu

14 FL – Full e täisväärtusel.

koondamiseks valguse ära korjamist. Ehk siis valgustada ainult seda, mida vajalik. Valguse juurde lisamisel tekib rohkem peegeldunud valgust, mis teeb nähtavaks ka ebaolulise. Ning siin tuleb üsna kiiresti sekkuda, puuduvad suured muuted ekraaniga, mis võiksid segadusse ajada.

11.00 / mari toksib / Mari toksib pun pastakaga Rassile vastu pead / 0.00s / 20.00s

Mari, kes istub paremal laua otsas ja kellele vasakult läbiv PAR töötab hästi, aga üsna pea on järg jälle Rasmuse käes ning selleks ajaks peab fookuse temale tooma. Alustangi muudet siis, kui Mari tõuseb ja toksib punase pastapliiatsiga Rähni kombel Rasmuse pealaele. Süttivad kõik kolm eestvalguse PAR'i, see on märgatav muude ning selleks annan ka natuke rohkem aega, et aeg annaks õhulisust ja mahedust.

12.00 / marika luule / Marika hakkab luulet lugema / 0.00s / 30.00s

See on lavastuse senine kõige hämaram valguspilt. Marika istub laua taga, laua keskjoonest paremal. Kõige eredamad PAR'id on vasak kontra ja paremalt eest, teised järkjärguliselt väiksema intensiivsusega. LED ribad ekraani taga on 7% väärtusel. Olen neid hoidnud, et ekraan ei oleks elutu, unustatud ning aitaks kogu seda misanstseeni ja kompositsiooni raamistada. Võib ju mõelda klišeele: „Mõtles kastist välja”. Selleks, et sealt välja mõelda, on ju vaja kasti.

Olen viimased valguspildid misanstseeniliselt fookust jooksutanud näitlejalt näitlejale. Teinud seda märkamatuks. Ja selleks, et valgusega eredalt särada peab ennem „põhjas” (hämamas) ära käima.

13.00 / mune lakkuda / Rassi luule – Kes tahab mu mune lakkuda / >30.00s / >40.00s

Eelmise valguspildiga oli see „põhi” käes. Rasmus oma üllatava valikuga toob uued ja värsked tuuled siia kargesse ja raskesse olemisse. Annab põhjust eredamaks minna, elavamaks. See on ka viimane ja kõige parem hetk selleks, muidu ma jään hiljaks. Profiili ring ekraanil, see on muna(nd), mida kutsutakse lakkuma. Nii muna kui ka munand on ovaalse kujuga aga kui neist läbilõige teha siis saab kauni ringi.

PAR'ide intensiivsus kasvab, süttib taas LED liikuvpeade kontra, et ruumile täidet juurde anda, värviks on valge, mis imiteerib halogeenlambi temperatuuri 3200K. Need muuted toimuvad 20 sekundi jooksul, et Rasmust aidata suuremaks mängida. Profiili ringi

ma kohe ära ei anna, tema käivitumisel on 30 sekundiline viivis. Ehk see hakkab süttima 10 sekundit peale seda kui PAR'id ja LED kontra on oma muute ära teinud ning profiili süttimise aeg on 40 sekundit. Seda selleks, et jälgi segada, et oleks illusioon valguse orgaanilisusest ja n-ö oma elu elamisest.

14.00 / kr6psu sees / Katariina r22gib Rassi Kr6psu synnip2eva unistustest / 0.00s / 32.00s

Eelnevalt ma suunasin tähelepanu läbi hämaruse, selle üks miinus on see, et sellega kaua ei mängi. Publiku silm väsib ära. Ning nüüd järk-järgult koos laval oleva elavnemise ja naljatlemisega toongi silmale vajalikku kirkust. Uuesti süttivad 2kW PC'd nii eest- kui kontravalgusena. Suurt lavaruumi läheb mul varsti vaja, Mari mängib end ette paremale lahti, ta peab olema samas ruumis koos teistega, selleks peab olema ennem tema minekut juba ruum avardunud ja kehtestunud.

Selle valguspildi kestel loetakse ka haikusid. Selleks, et profiili terava servaga kaunis ja ümmargune ring ei meenutaks liigselt Jaapani lippu. Häman profiili punkti serva teravuse pehmeks, kasutan selleks LED liikuvpead ekraani taga, tema punkti serv on pehme, punktisuuruse sätin natuke suuremaks kui profiili oma, positsiooni sätin profiili ringi keskele, värvi võimalikult ligilähedaseks ja olemas ongi.

15.00 / markus ekraan / Markus l2heb istub ekraani juurde maha / 0.00s / 36.00s

Markus võtab riske. Luule lugemiseks mängib ta end lauast lahti ja läheb taha paremale, päris ekraani äärde. Kolmas eestvalguse liin on klappidega lõigatud põrandalt ekraani eest. Ma ei saa teda eestvalgusega kätte, vähemalt mitte tema nägu. Tema heledad püksid saaksin kätte, aga nägu jääb ikka hämarasse, sedasi mõjub see räpakalt. Tema välja toomiseks kasutan ühte parempoolset LED liikuvpead kontrasuunalt.

Alustan muudet siis, kui Markus alustab ekraani poole minekut. Liikuvpea positsioon liigub temaga ekraani juurde kaasa, punkti suurus muutub väikeseks, intensiivsust muutma ei pea, väiksema punkti puhul on kiirtekimp tihedam. Kontravalgus joonistab ta ekraanist välja ning publikul on teda lihtsam eristada taustast. Tänu heledale põrandale peegeldub sealt valgust, mis töötab ka näole.

Et publiku silma suunata vaatama lava tagumisele poolele, vähendan esimest eestvalguse liini, mis töötab eeslavale ning hakkab konkureerima tagalavaga ning röövib tähelepanu. Puhtust tuleb hoida!

16.00 / J8rpa luule / J8rpa hakkab lu lugema / 0.00s / 5.00s

Kiire hüpe ekraani äärest laua taha. Kasutan Jörgeni puhul sama võtet, kasutan ühte LED liikuvpead kontra suunalt ainult Jörgenile, et oleks sidusam eelmisega. Markuse punkti teen natuke suuremaks, annan talle ruumi ja õhku, et ta saaks oma kohta leida ja hoogu võtta.

PC teine kontraliin aitab hoida Mari ja Marika Vaariku leppimist. Otsustan kaotada profiili ringi. Kahe valguspildi pärast on mul vaja värvi kasutada ekraanil. Ekraan peab vahel ka puhkama, lasen tal seni hingata. Lasen ka publikul hingata, iga värv või element ekraanil on stimuleeriv.

17.00 / telk / Kui Ingmar l2heb tooli pealt ka riide alla / 0.00s / 10.00s

Kõik on taga, kes elab end välja ja kes aitab seda teha, kes poeb lepitustelki. Ingmar on veel ainukesena jäänud laua taha, aga ka tema kutsutakse telki. Telgi välja toomiseks kasutan jällegi LED liikuvpäid. Fookuse juhtimiseks olen kasutanud kõige lähedasema ja sarnasema abi, et oleks režiis voolavust ja loomulikkust. Vesi, mis on leidnud oma süngi kus voolata, ei oma tähtsust palju on käänakuid või kui kärestikuline, ikka ta on loomulik. Valguses tuleb leida ka see süng, kus jõena voolata. Loomulikult, naturaalselt.

18.00 / poks / Kui J8rgen laseb Markuse vabaks poksima / 0.00s / 30.00s

Markus pääseb paisu tagant! Ta on poksikinnastega hoogu kogunud ja Jörgen laseb tal minna. Ja Markus laseb ka endal minna, sellist füüsilist aktiivsust pole veel kohanud siin lavastuses. Terve lava on teda täis ning valgusega tuleb tagantpoolt üle terve lava tulla.

Mängib Markuse keha, siis eest valgusega seda suuremaks ei tee, lasen kontra suunal terve lava täita. Lisaks järgmises stseenis ei saa ma eestvalgust kasutada, siis režii terviku mõttes ei saa ka vilgutada, eriti kui režii üheks eesmärgiks oli installatiivsus ja n-ö oma elu elamine.

19.00 / suusad / Taga hakatakse kangaga m2ngima / 0.00s / 35.00s

Ma olen proovinud hoiduda luule ajal värve kasutamast kuid siin on see vajalik. Eelkõige musta õhulise kanga pärast, mida lennutama hakatakse. See kangas on visuaalselt kõige toimivam ja ruumilisem just ekraanilt õhkuva valguse käes. Eestvalgus teeb ta lamedaks ja kontrastuund ka ei sobi.

Peale luule ja kanga on ka Markusel „teraapiline” hetk, selleks kasutan LED liikuvpeade kontra suunda, PC kontrast on suunatud liiga laiali, LED’idega saan kitsamalt Markust välja valgustada.

Ülejärgmine stseen on kergem ja kerglasem, meeleolult lavastuse algusega sarnane, siis seal kasutaksin ekraanil samuti sarnast tooni, siis siia valguspilti saigi valitud oranž toon, et oleks hõlpsam ja sujuvam edasiminekuks.

20.00 / haige m2ger / Luuletus lõpeb sõnadega – nagu haige m2ger ja KOHE! / 0.00s / 3.00s

Üldiselt olen ma proovinud valgusmuudetes olla paindlik, et oleks aega süveneda ning otsustada tänase etenduse pealt see täpne hetk millal muudet alustada. Siis siin tuleb olla täpne, täpselt nagu autokoolis soovitatakse pimedal ajal vastu sõitva sõiduki lähenedes vahetada lähituled kaugtulede vastu, kui vastutulev sõiduk on sinust 5-10 meetri kaugusel. Maantee sõidukiiruste juures kui kaugtuled süttivad on sõidukid juba teineteise suhtes piisavalt liikunud, et mitte pimestada vastusõitjat aga see mikro-sekund võib olla oluline märgata teeääres ulukit. Täpselt nii on ka selle muute puhul, nuppu hakkad vajutama siis kui sõna mägeri r-täht veel põriseb.

Kiire valgusvahetus on oluline, kuna järgmine stseen, nagu eelmises valguspildis mainitud, on oma meeleolult lavastuse alguse sarnane, ehk siis mul tuleb teha suur muude ja mulle pole antud aega pikalt reageerida. Näitlejad lähevad kohe edasi. Selleks peab teadma, millal üks lõpeb ja teine algab, ning see ära kasutada. Kui teha muude sekund hiljem, tekib publikul õigustatud küsimus, et miks see valgus muutus? Teed muute õigel ajal, on kõik loogiline ja loomulik.

Ekraanil kuvatav oranžikas-beež toon ei ole kopeeritud esimesest valguspildist. Kasutan väikest nihestust, kui näitlejad laval on üht-teist avanud ja läbi elanud ning üheks eesmärgiks on jõuda lavastuse lõpuks neutraalse valgeni, siis tasapisi olen sinna teel. Toon on heledam, isegi natuke porisem ja räpakam oma traumade rohkuses. Nihestuse

esiletoomiseks on äärmistel CityScape'del muudetud ka rohelise ja valge värvi väärtusi, et ekraanil ei oleks ühtset tooni, vaid see varieeruks.

21.00 / teeme pilti / Vasakule tooli juurde pilti tegema / 0.00s / 4.00s

Misanstseeniline põige. Otsustatakse teha pilti, selleks kogunetakse vasakule laua otsa tooli ümber. Kasutan paremalt külgmist PARi nende paremaks välja joonistamiseks.

Kogunemine toimub kiiresti ja spontaanselt, siis pean ka kiirelt reageerima, 4 sekundit. Ülejäänud valguspilt jääb samaks.

22.00 / yld / Kui pildid tehtud ja edasi l2hevad / >0.00s / >10.00s

Mobiilipildid tehtud ja olukord normaliseerub. Jätkan sooja üldise valgusega. Misanstseenilisest põikest tagasi tulles kasutasin võimalust minna ekraani tooniga puhtamaks ja ühtlasemaks. Valguspilt on viide lavastuse algusele.

23.00 / kesta koorija / Markus vasakule trummi p6ristama / 0.00s / 5.00

Markus lööb platsi puhtaks. Trummipõrina saatel võtab ta terve lava üle ja sama totaalne on ka valgusmuude. Karm valge pesu, sooja ja külma segu erkroosal taustal. Roosat kasutan samadel põhjustel nagu valguspildis nr 4 ning lisaks aimatav lavalt tulev iroonia esoteerika vastu olgugi, et Kesta Koorija jätab oma jälje. Teema jaburus väljendub värvi erksuses.

24.00 / kesta koorija2 / Kui Mari paneb Untsa/Untsa m2ngima / 0.00s / 35.00s

Kesta Koorija tegevuse tagajärgede järgi, Rasmuse ennast põletav maskuliinsus ja Mari jalaga-tagumikku-matslusega saaks labase roosaga jätkata, aga kõigega ei saa kaasa minna ning ei saa unustada ühte eesmärkidest ja lõpetada neutraalse tühja valgega.

Roosa taust on väga stimuleeriv ning kuna sellest peab vabanema, valisin muute alguseks külasimmani laulu käivitamise suure mürtsu ja pauguga, et pisendada roosa muutumist hele-beežiks. Ma ei tahtnud teha sellest sündmust, mis tähelepanu köidaks, vaid seda, et ühel hetkel märgataks, et muutus on juba toimunud. Vali muusika aitab seda peita. Kui Jörgen lõpuks katkestab süldimuusika, on muutus toimunud hele-beežiks. Värvitoon ei ole päris puhas vaid porise piiri peal. Ma ei saa nii kiiresti minna neutraalseks valgeks, see

peab juhtuma sujuvalt ja järk-järgult ning mis kõige tähtsam, Ingmaril on veel üks viimane paine iseendas eksinud olemisega ja materiaalsusega.

25.00 / Kirves ees / Ingmar Kirve ja r8steriga ette vasakule / 0.00s / 12.00s

Hakkame kohale jõudma. Meile esitletakse viimast painet ning selle lahenedes saan ma paralleelselt ekraaniga minna neutraalseks valgeks, lõpuks ometi. Eelnevalt misanstseeniliselt on fookus laua ümber, siis Ingmar eksib lava ette, toetan tema tulekut esimese eestvalguse liiniga, fookus lava ees vasakul. Rasmus aitab Ingmaril oma elus uut sihti otsida ning leides selle, saame neutraalse valgega selle lõpetada ning lahenduse anda.

26.00 / Linad lauale / Ingmar suuskadel, koos mussiga / 0.00s / 30.00/20.00s

Lahendus on suuskadel. Nagu valguspildi kommentaar ütleb, kui Ingmar on suuskadel ja koos heliga algab muude. Valgustid, mis on määratud kustuma, kõik PAR'id ja kõik 2kW PC'd eest- ja kontrastuunalt teevad seda 20 sekundiga, et see toimuks rahulikult. Enam ei pea tõmbema, nüüd on rahu ja aega. Ja aega on süttida 7 x 1kW PC'del, mis on kitsalt suunatud ainult laua peale, 30 sekundiga, mis annab aja ja õhu näitlejatel lava valmis seadmisega.

Linad – lavastaja ütles, et need on elu erinevad kihid. Mina nägin, kuidas iga linaga läksid laua nurgad ümaramaks ja see muutus hauakäepaks. Seitsme kiire ülesanne on kontrastuunal välja joonistada erinevate elukihtide olemused, need kõige tähtsamad sündmused ja kogemused, mis on kaitstud südamesopis. LED kontra liikuvpeade positsioon on laua taga, et aidata linadel välja tulla, veel õhulisem olla.

Mängu võti on teine, siis peab ka valgus teise loogikaga olema. Ei ole eestvalgust, mis teeks lamedaks. Värvitoon on erksinine, seda tooni pole enne kasutatud.

„Sinine kiirgab usalduslikkust, puhtust ja rahu, see rahustab meeli, lõõgastab närve ja aitab korrastada mõttetegevust” (Tammert 2006, lk 151). Täpselt seda oligi minul vaja, näitlejatel on vaja ja eriti publikul on seda vaja, et aidata kõik eelnev endast läbi lasta. Korrastada mõtted, mis on tekkinud seoses kogetuga ja minna selgema peaga edasi.

27.00 / katame laua / Kui linad pandud / 0.00s / 14.00s

Kui viimane lina on pandud, kustuvad mahedalt ja hüvastijätvalt seitse kiirt, LED liikuvpeade kontra läheb üldisemaks kattes terve lava. See on vahepilt, kus näitlejad saavad tuua järgmise stseeni jaoks rekvisiite. Viimast kord süttib päike profiili näol ekraani taga.

Tempo on rahulik, aega on, igaüks teab, mis ta ülesanne on, protsess lahustumiseks. Et muutus oleks rahulik ja harmooniline jätkan siin sinisega, see on ka viide vahepiltide klassikasse.

28.00 / katariina lonka / Katariina hakkab vasakult lonkama / 0.00s / 10.00s

Valge, kõik muutub valgeks, neutraalseks. Lahustumine – nagu lavastaja ütles. See muude on üsna kiire ja mul on ilmingimata vaja jõuda valgeks siis, kui Katariina on jõudnud ekraani keskele. Seal kummastab mulle kaader must-valgest filmist kübaraga daami siluetist täiskuu taustal lonkamas. See kaader oleks kui ainuke füüsiline tõend inimesest planeet Maal, mis on kogemata filmilindina veel alles jäänud.

Kustub ka LED ribadega ekraani raamistus. Selleks, et inimene saaks „lahustuda” kaotan tema ümbert kooshoidva kasti. Enam ei pea midagi kastis kinni hoidma, on aeg vabaks lasta.

29.00 / niidid on katki / Katariina on paremale longanud / 0.00s / 12.00s

Kohe kui ma olen oma kaadri kätte saanud võib päike jäädavalt kustuda. Ja see peab kustuma ajaga, mil Katariina jõuab ekraani paremast servast mööduda. Koos päiksega kustub ka neutraalne valge LED kontra. Jääb ainult ekraan oma tühja valgega. Marje Tammert on kirjutanud, et valge ei tekitata emotsioone (2006 lk 155). Just, täpselt! Valgusega ei soovi ma tekitada emotsiooni, ei soovi mõjutada, toetada, aktsenti luua, fookust hoida, tähelepanu juhtida jne.

Neid kõike ma olen juba teinud. Siin on tühi väli, kus veel miskit tuule käes liigub või kolksub. Aga ka seegi kaob varsti. USSIKE, üks pisike pikk karvane ussike roomab ja alustab kõike otsast peale.

Imetlen siin pisikest ja õhulist kangajuppi mis tuule käes lendleb. Nii ruumiline ja kaunis. Rahustav, lootustandev. Kasutades ainult ekraani pehmet valgust on ka tamiile kõige vähem näha millega juhatakse kangast.

30.00 / BO / Vaata ise millal saad – koos HELIga / 0.00s / 0.00s

Ülekande lõpp. Lõpp on kiire ja valutu. Lõige. Katkestus. Siin tähtis ära oodata, et jõuaks fikseeruda Marika ja Jörgeni tuule keerutamine, eriti tuleb seda kuulata, et see õnnestuks ja kohale jõuaks, siis saab keskenduda sobiva hetke leidmisele lavastuse lõpetamiseks, kus silmas pidada heli. Sealt on võtta üks pisike detail, mis võib valla päästa totaalse pimeduse ja lõpetatuse.

31.00 / KUMMARDUS / /0.00s / 3.00s

Nüüd on võimalus näitlejatel ja publikul üksteist tänada. Eestvalguse esimene ja teine liin aitavad näitlejaid nähtavaks teha. LED liikuvpeade kontra aitab neid välja joonistada. Ekraanil oranžikas toon, mis viitab lavastuse algusele aga on sellega võrreldes sügavam ja täidlasem. Lisaks on ring ekraanil ja ekraani taguse LED liikuvpeaga 8. valguspildis kasutatud efekt ringi ruumiliseks muutmiseks. Kujund, mis viitab rea etenduste kordamise lõputusele ja laval olemise lõputule enese ja teiste otsingutele.

32.00 / SAAL / / 0.00s / 3.00s

Aplaus on lõppenud, süttivad saali tuled, et publikul oleks võimalus lahkuda. Laval kustuvad eest valgused ja kontra. Ekraani lõputus jääb publikut ära saatma.

KOKKUVÕTE

Režiile seatud eesmärgid üldjoontes õnnestusid. Lähtusin lavastusest ja ego sain tahaplaanile sättida, ei olnud tõrges. See ei tähenda, et ego ei tohiks kuulata. Peab kuulama, aga peab ka valideerima, kas see on edevus või aitab see lavastust. Sain alustada sooja ja hubasega ning lõpetada neutraalses valguses. Kompromisse tuli luua luuletuste illustreerimises värvidega, üldise režii rütmi ja voolavuse hoidmiseks tuli mul ka luuletuste ajal värve kasutada. Vähemasti jõudsin valgusega ära käia seal, kus ma kõikide luuletuste ajal oleks tahtnud olla. Seegi on suur võit.

Kui valgusrežii on installatiivne, elaks see justkui oma elu ja muutused oleksid voolavad, siis esiti võib eeldada, et valgusmuuteid tuleks planeerida sinna, kus neid ei oota, et oleksid juhuslikud. Tegelikult tuleb nad just sinna planeerida, kus väga oodatud on. Kui tahta jääda märkamatuks valgusmuute alustamisega, siis abivahend on aeg, muute kiirus peab olema aeglane. Kui alustada hästi loogiliselt, näiteks kui on vaja valgusmuude teha misanstseeni muutumisest, võib sinna muutesse pikkida ka atmosfäärilisi muutusi ja kasutada palju pikemat ajastust. Me tajume misanstseenilist muutust ning peame seda loomulikuks, aga atmosfäärilist muutust koheselt ei märka. Kui atmosfäär on piisavalt muutunud, siis märkame ning tajume valgust kui eraldiseisvat, aga ka lavastusega harmoniseeruvat. Nii saidki enamik muuted aeglased ja voolavad, paaril korral pidi ka jõulisemalt tegutsema nagu seitsmendas valguspildis „Timo” äkiline tulek ja 20. valguspildis pidi kiirelt suuskadelt maha saama ning 23. valguspilt, kus Kestakoorija võttis üle. Lisaks lavastuse päris lõpp, mis katkestab kõik nagu tõmbaks juhtme seinast välja.

„Selle lavastuse lavakujunduse dominant oli valge suur tagaekraan, millel muutusid värvid. Minu jaoks oli ekraanil vahel päike, vahel kuu. Vahel oli päike kuu, ja ka vastupidi. Kui jälgida, siis just nii sünnib looduses. Valguse üleminekuid märkame enamasti siis, kui see sünnib järsult – plaks, ja päike kaob pilve taha, pimeneb. Aga kõige vägevamad

valguse muutused on ikka siis, kui õhtu tuleb aeglaselt. Siis vahetuvad varjundid”. (Mikomägi 2020)

Just! Täpselt nii! See oli üks minu eesmärkidest lavaproovide alguses ja järelikut ma jõudsin sinna. Kui keegi on selle publikust üles leidnud, siis on see puhas rõõm, parim kompliment, suurim kiitus ja pai.

Lauri Lagle ütles eravestluses, et ta hindab minus eelkõige seda, et ma annan end lavastuse teenistusse. Mina olen seda sõnastanud egoga, Lauri Lagle sõnastus meeldib mulle rohkem. See on omadus, mis on süstitud minusse teatris NO99. Tuleb minna kõrgendikule, vaadata alla lainetesse ja lasta endal langeda sinna, kuhu sa oled oodatud. Mõnikord on meri rahulik, aga selle eest sügav, ning mõnikord on meeletult tormine, aga selle eest väga madal.

Kokkuvõtvalt võib antud protsessi iseloomustada nii, et meri oli rahulik ja piisavalt sügav. Maandumine oli pehme, vastu põhja ennast ära ei löönud ja pinnale tulekuks ei pidanud siplama.

Kuna kirjatöö sai valguspiltide keskne, siis lõpetaksin enda sõnadega, mis on minu peamine põhimõte valguspiltide ja režii loomisel: „Valgusmuude tuleb teha siis, kui on vajadus, mitte siis, kui on võimalus!”.

KASUTATUD KIRJANDUS

Bernard, E. 2013. Valguse ja värvi kasutamine lavaliste elementide eesmärgipärasel eksponeerimisel. [Seminaritöö]. Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia. Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia etenduskunstide osakond. Viljandi.

Burian, J. 1974. The Scenography of Josef Svoboda. Middletown, Connecticut: Wesleyan University press.

Dunham, R. 2016. Stage lighting Fundamentals and applications. University of Georgia: Routledge. Taylor & Francis Group.

Kaitseministeeriumi hoone. 2014. <https://www.kaitseministeerium.ee/et/ministeerium-kontaktid/kaitseministeeriumi-hoone>, (06.10.2020)

Lagle, L. 2021. Suuline teade autorile. Viljandi, 29. aprill.

Lauri Lagle. 2020. https://et.wikipedia.org/wiki/Lauri_Lagle, (06.10.2020)

LEE Filters 009. 2021. <https://www.leefilters.com/lighting/colour-details.html#009>, (30.04.2021)

LEE Filters 502. 2021. <https://www.leefilters.com/lighting/colour-details.html#502>, (30.04.2021)

Mikomägi, M. 2020, Argipäeva ilu tajud ära oodates. *Maaleht*, <https://maaleht.delfi.ee/artikkel/91047341/argipaeva-ilu-tajud-ara-oodates>, (13.05.2021)

Opera Creamy White softedge. 2021, <https://www.gerriets.com/za/opera-creamy-white-softedge>, (15.05.2021)

Robe Ledwash600. 2021. <https://www.robe.cz/ledwash-600>, (29.04.2021)

Sakala 3 teatrimaja. 2021. <https://sakala3.ee/et>, (01.04.2021)

Sanders, T. 2018. An Introduction to Technical Theatre. Pacific University: Tualatin Books.

Sa oled täna ilusam kui homme. 2020. <https://vonkrah.ee/lavastus/sa-oled-tana-ilusam-kui-homme>, (06.10.2020)

Tammert, M. 2006. Värviõpetus. Tallinn: Aimwell.

Unt, L. 2014. Lavakujunduse nähtamatust olekust. Mängu esteetika lavaruumi loomisel / Methis. *Studia humaniora Estonica* 2014, nr 14

Valge, E. 2005. Valguskujundus I. [Käsitirjaline loengukonspekt]. Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia.

Valge, E. 2006. Valguskujundus II. [Käsitirjaline loengukonspekt]. Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia.

8 LISAD

Lisa 1 - Valguse eesmärgid

Loengukonspekt (Valge 2005)

- 1 Mõjutada publiku taju ja arusaamist sellest mida nad näevad.
- 2 Valikuliselt valgustada lava.
- 3 Näidata, vormida, modelleerida näitlejat, kujundust, kostüümi.
- 4 Luua keskkond, mis toetab *lavastuse kontseptsiooni* e. käsitlust, vaadete süsteemi.

Lisa 2 - Valguse kontrollitavad omadused

Loengukonspekt (Valge 2005)

- 1 Valguse jaotumine ruumis:
 - a. mis suunast valgustatakse osa lavast, näitlejat, objekti või veel midagi
 - b. valgustatava koha suurus ja kuju
 - c. valguse kvaliteet, kas valgus on ühtlane (selge või difuusne e. hajus)
 - d. valguse iseloom, kas valgus on tekstureeritud (näiteks läbi gobo) ehk kas on sile, ebaühtlane, muustriline, pehme või terava servaga.

Valgusaparatuuri valik sõltub prožektorite asendist lava suhtes ning ülesande iseloomust.

- 2 Intensiivsus:

Intensiivsus on valguse tegelik summa, tase või heledus mis valgustab näitlejat või lava. Valguskujundaja peab saama kontrollida kogu kasutatava aparatuuri intensiivsust kasutades selleks dimmereid. Kogu varustuse intensiivsus peab olema kontrollitav täielikust pimedusest maksimaalse heleduseni.

3 Liikumine:

liikumise võib jagada kolme suuremasse kategooriasse:

- a. aeg, mis kulub ühe valguspildi (*light cue*) muutumiseks teiseks valguspildiks
- b. laval oleva aparatuuri liigutamine, kui näitleja liigub laval näiteks küünla või lambiga
- c. lavalt väljapoole jääva aparatuuri liigutamine, jälgimistehnika (*followspot*) kasutamine, liikuvate efektide nagu näiteks liikuv projektsioon (projektsioonitehnika, moving head) kasutamine.

4 Värv:

värv on väga võimas tööriist. Mõistlikult kasutades, kogu vikerkaare spektrit arvestades, on võimalik mõõtnatult täiustada lavapilti. Ehk siis pehmetest pastelsetest toonidest, tugevast ja “paksust” toonist karmi, maksimaalselt heleda valguseni.

Lisa 3 - Valguse põhilised langemisnurgad

(Bernard 2013, lk 6-9)

1. Eestvalgus – Peamine eesmärk lavaoleva nähtavaks tegemine, kõige tavalisem ja loomulikum valgussuund. Liiga lauge langemisnurgaga oht lamedaks muutuda ja valgustada välja liialt taust.

2. Külgvalgus – Lavaoleva vormimiseks, aitab hästi esile tuua kolme mõõtnelisust, visuaalselt puhtam, ei määri horisonti. Kasutatakse tantsus, balletis jne.

3. Taustvalgus – Horisondi välja valgustamine ja valgusega värvimine. Aitab näitlejal taustast eristuda, atmosfääri looja.

4. Kontravalgus – e tagantvalgus on suunatud tagantpoolt eeslava suunas. Kasutatakse lavapõranda värvimiseks, näitlejale silueti loomiseks

5. Ülaltvalgus – Parim suund laval mõne ala, objekti või näitleja esiletõstmiseks. Näitleja puhul võib miinuseks olla varjud silmakoopas ning pikk nina vari üle suu. Samas avaldab ta mõju valgustatavale alale ning ei riku üldpilti.

6. Alt- ehk rambivalgus – Seda suunda looduses ei esine, siis inimsilmale harjumatu ja võõras tekitatavate proportsioonide ja varjude nihete tõttu. Kasutatakse enamjaolt täitvavalgusena. Kasutatakse ka ebamaise, õõvastava, õudu tekitava atmosfääri loomisel.

Lisa 4 - Valguskujunduse põhiülesanded

Loengukonspekt (Valge 2005)

1. Nähtavuse reguleerimine

Iga etenduse valgustus peab tegema näitlejad, kostüümid ja lavakujunduse pealtvaatajaile selgelt nähtavaks. Kuna valgusega on väga kerge mõjutada, on iseäranis oluline, et pealtvaatajad näevad ainult neid näitlejaid või objekte, mis on eelnevalt lavastusmeeskonna poolt kokku lepitud.

2. Aja ja koha andmine

Kasutades koloriiti, valguse tekstuuri ning suunda, muuta lavapilt kas interjööriks või eksterjööriks, näidata päeva liikumist hommikust hommikuni jne.

3. Lavapildi värvimine

Arvestades lähteülesannet kasutada valgusevärvi vastavalt meeleolule, aja ja koha määramiseks jne.

4. Ruumi vormimine

Sõltuvalt kui suurt hulka valgust kasutada lavapinna valgustamiseks.

5. Tähelepanu koondamine

Suur ja väike plaan. Näiteks mingi tegevus on välja valgustatud intensiivsemalt kui ülejäänu. Sõltuvalt, millises lavaosas on intensiivsem valgus, koondub pealtvaataja tähelepanu sinna.

6. Lavapildi kompositsioon

Kompositsioon kunstis on teose, näiteks heli-, kirjanduse- või kunsteose paigutuslik tasakaal. Kompositsioonitaju on inimestel ühene ja kaasasündinud, see on võrreldav füüsilise tasakaalu tajumisega. Ometigi nõuab ta oskusliku ja hoolikat kasutamist. Kompositsioonireeglid on sarnased nii muusikas, kirjanduses kui kujutavas kunstis.

7. Rütm

Rütmi võib jagada valguspildi siseseks rütmiks (kattub suuresti kompositsiooniga) ning valguspiltide vaheliseks rütmiks ehk siis milline on valguspiltide vahetumise iseloom (aeg, muutumise aste)

8. Stiil

Valguskujundus peaks jälgima lavastuse ühtset läbivat stiili. Näiteks kergetes ning loomulikes toonides ja harmooniliste suundadega kergemast draamavormist sügava värvikasutuse ning dramaatilise suunavalikuga eepiliste muusikaliste suurvormideni.

9. Meeleolu ja atmosfäär

Luu laval valgusega meeleolu on üks kergemaid, kuid samas ka raskemaid ülesandeid. Suhteliselt lihtne on tekitada laval päikesetõus või vägivaldne halvaendeline tunne. Raskused tekivad nende muljetavaldavate efektide kasutamisel koostöös muude lavaliste elementidega. Väga huvitav on ikka ja jälle tekitada lavale päikesetõus või mõni muu hingemattev vaatemäng. Alati on oht, et valitud efekt võib muutuda liialt intensiivseks ehk dominandiks. Loomulikult on erandeid, kuid enamuse korral on lavastuse kontseptsiooni arvestades õigem parandada valgusega lavastuse meeleolu nii vähe kui

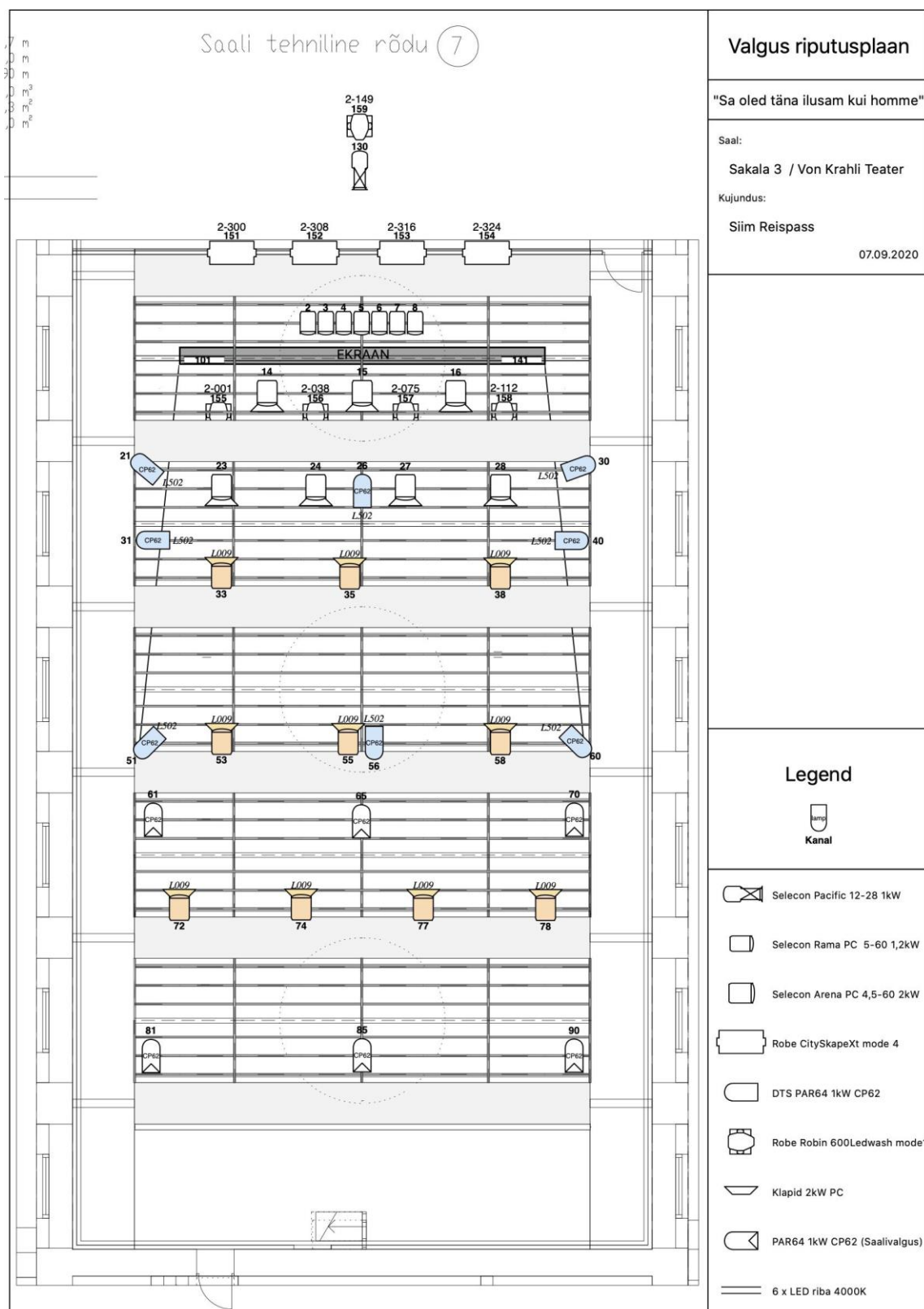
võimalik. Intensiivsuse tase võib pisut erineda, et suunata tähelepanu, vahetada värvi, kuid valguse liikumine peaks olema rohkem tuntav kui nähtav. Meeleolu muuted laval võiksid olla sujuvad, ilma, et publik neile liigset tähelepanu osutaks.

10. Sisulise tühjuse varjamine

Harva ettetulev, kuid siiski. Sellise olukorra tekkides on teretulnud kõik aktiivsed rütmi, värvi, meeleolu, atmosfääri jne. muuted.

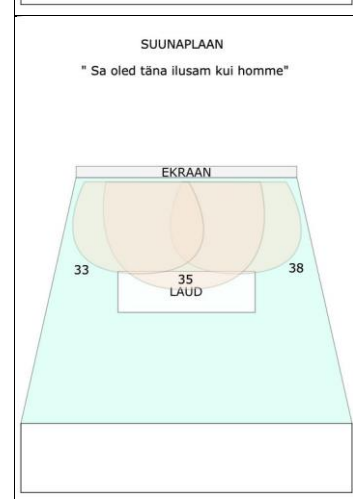
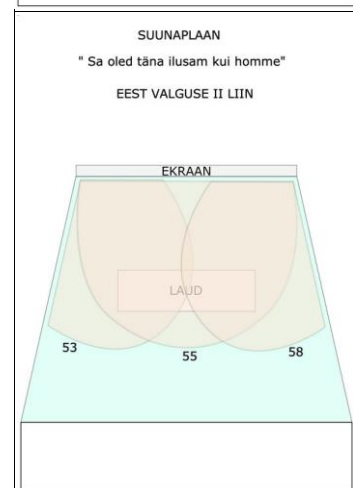
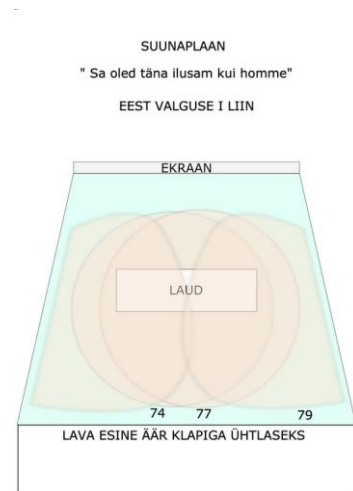
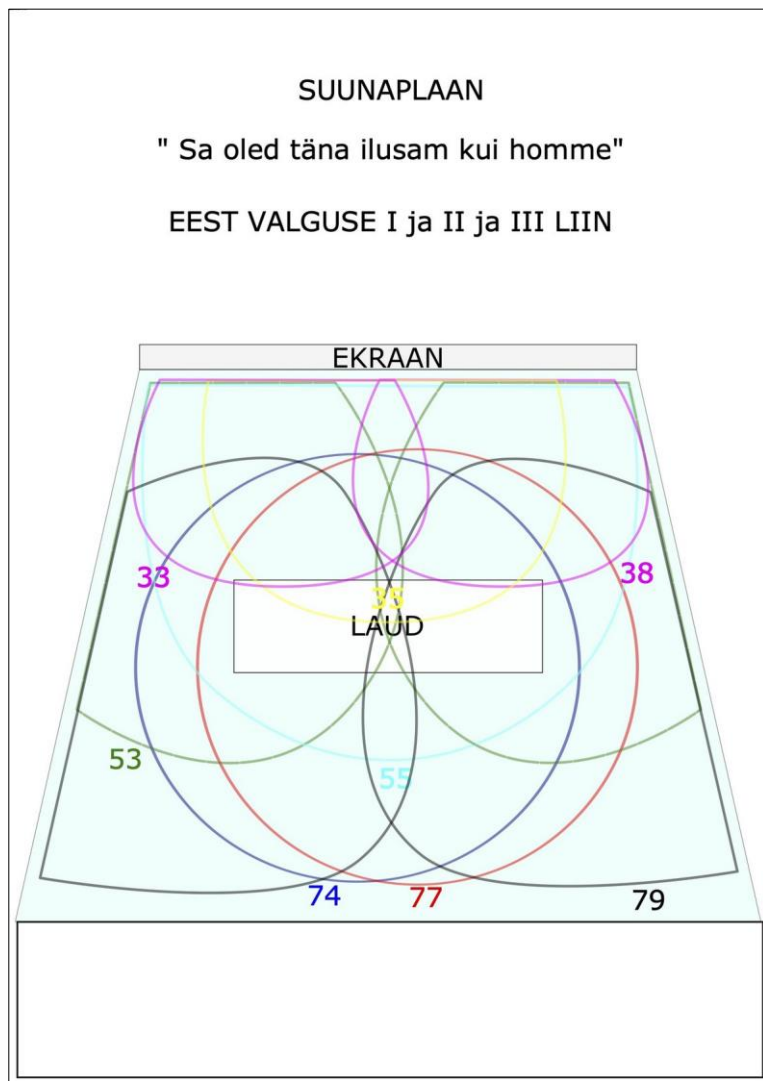
Lisa 5 – Riputusplaan

Riputusplaan on koostatud vabavaralises programmis LXFree.

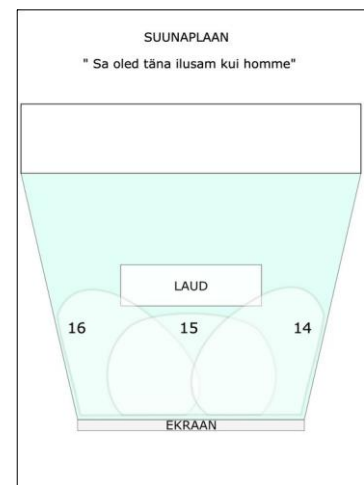
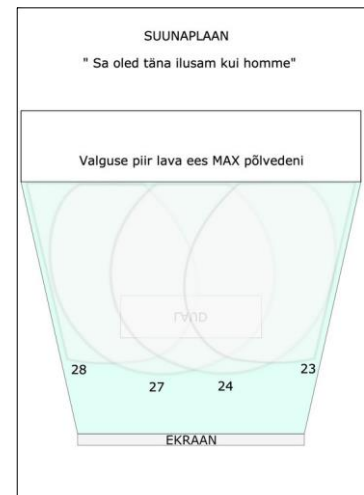
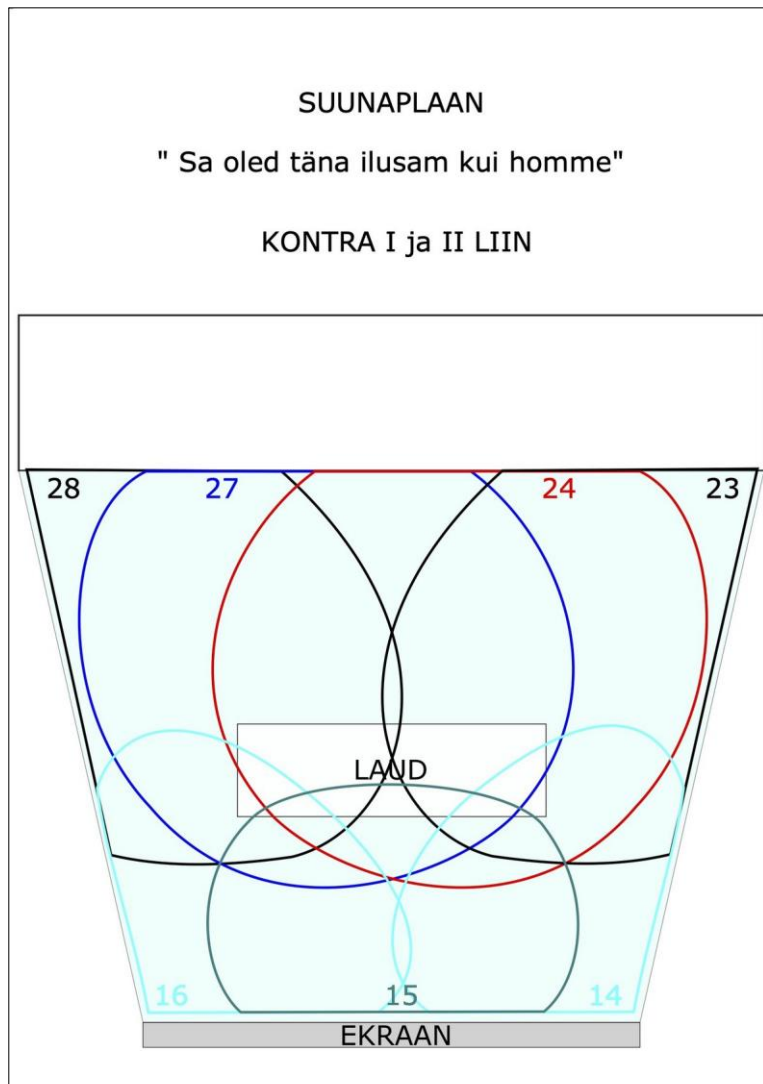
Lisa 6 – Suunaplaanid

Eestvalgus

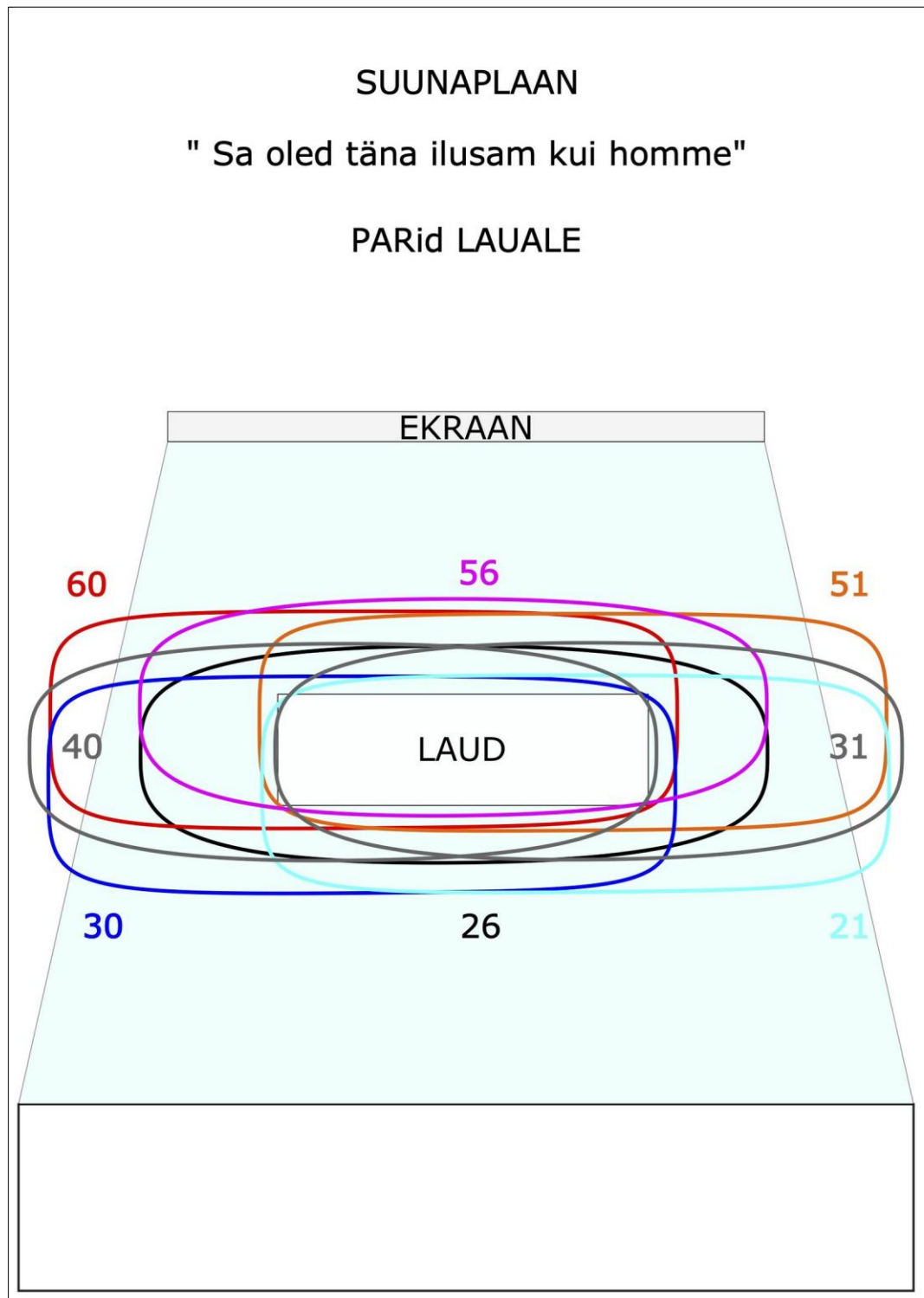

Kontravalgus

Kontrasuuna plaanidel on lava teistpidi keeratud kuna suunamisel on lava sedapidi vaadeldav.

PAR64

Lisa 7 - Valguspildi rida

09.04.2021 13:39

ChamSys MagicQ

Sa oled täna ilusam kui homme : CUE STACK (CS9: CUELIST)

Cue id	Cue text	Comment	Delay	Fade	Cue
1.00	SAAL	Sellea algab	0.00s	3.00s	Q9 SAAL
2.00	Saal maha	I n2itleja liigub lavale	0.00s	12.00s	Q48 Saal maha
3.00	ingmar yksi	Ingmar vasakul-Millal ma teie peale m6itlesin, siis kui te mind yksi j2tsite	>0.00s	120.0/45.0s	Q10 ingmar yksi
4.00	markus koputab	Markus vasakul taga koputab jalaga vastu lava p6randat	0.00s	3.00s	Q12 markus koputab
5.00	mari anna andek	Rass palub Mari k2st andeks	>10.00s	>22.00s	Q13 mari anna andek
6.00	ingmar 88s2rgis	Ingmar 88s2rgis taga vasakul	0.00s	5.00s	Q45 ingmar 88s2rgis
7.00	Yld	Ingmar istub laua taha	0.00s	5.00s	Q46 Yld
8.00	Marika mikriga	Kui J8rgen mikriga tooli peal pysti	0.00s	46.00s	Q14 Marika mikriga
9.00	rassi luule	Rass istub hakkab luuletust lugema	0.00s	50.00s	Q15 rassi luule
10.00	Katariina pysti	Katariina pysti luuletama	0.00s	13.00s	Q16 Katariina pysti
11.00	mari toksib	Mari toksib pun pastakaga Rassile vastu pead	0.00s	20.00s	Q17 mari toksib
12.00	marika luule	Marika hakkab luulet lugema	0.00s	30.00s	Q18 marika luule
13.00	mune lakkuda	Rassi luule - Kes tahab mu mune lakkuda	>30.00s	>40.00s	Q19 mune lakkuda
14.00	kr6psu sees	Katariina r22gib Rassi Kr6psu synnip2va unistusest	0.00s	32.00s	Q20 kr6psu sees
15.00	markus ekraan	Markus l2heb istub ekraani juurde maha	0.00s	36.00s	Q21 markus ekraan
16.00	j8rpa luule	J8rpa hakkab lu lugema	0.00s	5.00s	Q22 j8rpa luule
17.00	telk	Kui Ingmar l2heb tooli pealt ka riide alla	0.00s	10.00s	Q25 telk
18.00	poks	Kui j8rgen laseb Markuse vabaks poksima	0.00s	30.00s	Q26 poks
19.00	suusad	Taga hakatakse kangaga m2ngima	0.00s	35.00s	Q28 suusad
20.00	haige m2ger	Luuletus l6peb s6nadega - nagu haige m2ger ja KOHE!	0.00s	3.00s	Q29 haige m2ger
21.00	teeme pilti	Vasakule tooli juurde pilti tegema	0.00s	4.00s	Q30 teeme pilti
22.00	yld	Kui pildid tehtud ja edasi l2hevad	>0.00s	>10.00s	Q31 yld
23.00	kesta koorija	Markus vasakule trummi p6ristama	0.00s	5.00s	Q32 kesta koorija
24.00	kesta koorija2	Kui Mari paneb Untsa/Untsa m2ngima	0.00s	35.00s	Q47 kesta koorija2
25.00	Kirves ees	Ingmar Kirve ja r8steriga ette vasakule	0.00s	12.00s	Q40 Kirves ees
26.00	Linad lauale	Ingmar suuskadel, Koos mussiga	0.00s	30.0/20.0s	Q41 Linad lauale
27.00	katame laua	Kui linad pandud	0.00s	14.00s	Q42 katame laua
28.00	katariina lonka	Katariina hakkab vasakult lonkama	0.00s	10.00s	Q38 katariina lonka
29.00	niidi on katki	Katariin on paremale longanud	0.00s	12.00s	Q43 niidi on katki
30.00	BO	Vaata ise millal saad - Koos HELiga	0.00s	0.00s	Q44 BO
31.00	KUMMARDUS		0.00s	3.00s	Q49 KUMMARDUS
32.00	SAAL		0.00s	3.00s	Q50 SAAL

Lisa 8 - Fotosid lavastusest

Prooviprotsessi otsingud.

LED riba testimine (Autor: Siim Reisspass)

Piiride kompimine (Autor: Siim Reisspass)

Kõrbe-roosa leidmine (Autor: Siim Reisspass)

Arutelu proovis (Autor: Siim Reisspass)

Värvide otsimine (Autor: Siim Reisspass)

Piiride kompamine 2 (Autor: Siim Reisspass)

Pressifotod:

Timo tuli külla (Valguspilt 4.00)

(Autor: Herkko Labi)

Jörgen Liik lõpetas luuletuse (Valguspilt 8)

(Autor: Herkko Labi)

Markkus Truup suuskadel (Valguspilt 19.00)

(Autor: Herkko Labi)

Kestakoorija ametis (Valguspilt 23)

(Autor: Herkko Labi)

Rasmus Kaljujärv tutvustab, milline peab mees olema (Valguspilt 24.00) (Autor: Herkko Labi)

SUMMARY

For my creative-practical final thesis, I decided to make a lighting design for the production "You are more beautiful today than tomorrow", directed by Lauri Lagle, which was a production of Von Krahle Theater and Expedition, and which premiered on September 12, 2020, at Sakala 3 Theaterhouse. I decided to structure the written part of the final thesis according to my working method and to pay special attention to light transitions. My biggest starting points had been space, space as a venue, a space that provides opportunities and takes them. A space with a stage design, which in turn can provide opportunities and also take them. How to take space into account in lighting design. I thoroughly explained the selected light fixtures, their characteristics and the tasks they performed in the performance. The play was born at the impetus of the epidemic, looking for ways to protect their friendships and how to feel safe there. I explained how the production affects the main tasks of light. The core of the writing was the analysis of the light transitions, where different parties come together to form a whole. I dissected in detail the production of all the light cues/states and cue changes.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Siim Reispass,

(sünnikuupäev: 09.09.1983)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

Valguskujundus lavastusele „Sa oled täna ilusam kui homme”,

mille juhendaja on Margus Vaigur,

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Siim Reispass

Viljandis, 17.05.2021